

A BUDAPESTI
M. KIR. ÁLL. ELEMI NÉPISKOLAI
TANITÓKÉPZŐ-INTÉZET
ÉS A FÉRFI
APPONYI KOLLÉGIUM

1928—29. ÉVI

ÉRTESITŐJE

QUINT JÓZSEF EMLÉKÉNEK
SZENTELVE

A TANÁRTESTÜLET KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
SZERKESZTETTE :

FRANK ANTAL dr.
IGAZGATÓHELYETTES.

CIM : I., FERY OSZKÁR-U. 40. — TELEFON : Aut. 534-85.

Budapest,
Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia Utóda, II., Székely-u. 2-4. Telefon: Aut. 524-19.

1873

-E 51

Quint Jones

A BUDAPESTI
M. KIR. ÁLL. ELEMI NÉPISKOLAI
TANITÓKÉPZŐ-INTÉZET
ÉS A FÉRFI
APPONYI KOLLÉGIUM

1928—29. ÉVI

ÉRTESITŐJE

**QUINT JÓZSEF EMLÉKÉNEK
SZENTELVE**

A TANÁRTESTÜLET KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTETTE :

FRANK ANTAL dr.

IGAZGATÓHELYETTES.

CIM : I., FERY OSZKÁR-U. 40. — TELEFON : Aut. 534-85.

Budapest,

Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia Utóda, II., Székely-u. 2-4. Telefon: Aut. 524-19.

REV 98

REV 2010

ITREJAGU A
MUNDOZAR
TANITAI-SEGEDLET
KÖNYV
MUNDOZARON IYMOSSA

ÉLELMISZER-IPAR

JELŐLÉSI SZÁM: ...
KÖNYV
MUNDOZARON IYMOSSA

I.

Kornis Gyula államtitkár beszéde Quint József temetésén.

Megtörve, könnyel szemünkben állunk ravatalod körül, Quint József! Amikor tíz nappal ezelőtt örömmel szorítottam meg kezedet, hogy mint új főigazgatót üdvözöljelek s a minisztérium belső munkatársává avassalak, már sápadtan álltál előttem, de férfias, daliás alakod távolról sem engedte sejteni, hogy a facies hippocratica vonásai boronganak már arcodon.

Egy derékban kettétört hatalmas tölgy fekszik most előttünk, virágjában zuzta szét könnyörielenül a zord halál. Mi napról napra újabb és újabb munkával halmoztunk el, s Te mindig minden munkát odaadó készséggel vállaltál s emberül teljesítettél. Az volt a benyomásunk, hogy rádium-ember vagy, aki csak sugározza az energiát, de maga semmit sem veszít a munkával. Te az aktív és produktív embertípushoz tartoztál, mely a munkáért és alkotásért él, nem önmagáért, de a magát halhatatlannak érző és akaró nemzetért.

Jelentőségednek, azaz a mi veszteségünknek mértéke az, hogy hol és mennyire fogsz hiányozni nekünk. Nem tudja ezentúl igénybevenni mindig józan, bölcs és széleslátókörű tanácsaidat a vallás- és közoktatásügyi minisztérium; üres lesz széked az Orsz. Közoktatási Tanácsban, hol döntő szavad volt a népoktatási kérdésekben; kidőlt veled egyik oszlopa a Magyar Pedagógiai Társaságnak, melynek

nemcsak buzgó anyagi gondozója voltál, mint pénztáros, de egyik szellemi irányítója s folyóiratának kitűnő munkatársa is.

Mindezeknek fogadd hálás köszönetét felejthetetlen és marandó értékű munkásságodért. Poraidtól most ime, kénytelenek vagyunk fájdalommal búcsút venni, de nemes lelked emlékét örökre szívünkbe zárjuk.

Isten veled!

Demény Károly az OTT nevében mondott búcsúbeszéde. *)

A magyar testnevelés ügyének barátai, munkásai és vezetői megtörtén állják körül ezt a ravatalt, mert Quint József, a nagy pedagógus és tanférfiú, egyszersmind a magyar testnevelésnek is nagy elméje és céltudatos munkása volt, akinek elvesztése mély gyászba borítja ügyünknek, a magyar nemzet e nagy ügyének összes hiveit.

Az Orsz. Testnevelési Tanács nevében és elnökének megbízásából búcsúztatom Quint Józsefet, még pedig azért én, mert az elnökletem alatt működő iskolai szakbizottságban, melynek tagja Quint is volt, fejlődött ki köztünk az a megértő munkatársi és meghitt baráti viszony, melynek az iskolai testnevelés ügye számos alapvető és számtalan más kérdésének rendezése körül oly nagy hasznát látta.

Az elhunytak világos elméje, fegyelmezett, logikus gondolkozása és izzó hazafias törekvése, hogy a nemzet fiatalságát jó iskolákban, kitűnő tanszemélyzettel, testben és lélekben erőssé, naggyá nevelje és ezzel a hazának jövőjét szolgálja. Ez tette a törekvésében azonos irányú bizottságban az ő működését oly értékesé, oly termékenyvé és oly felejthetlenné és ugyanez teszi oly gyászossá az ő elvesztését és oly fájdalmassá az én feladatomat, hogy az élet alkonyát élő 70 éves parentálja el a férfikor delét élő 47 éves szellemi óriást, holott a természet rendje és a közérdek követelményei szerint, inkább megfordítva kellene ennek történnie.

Kedves, felejthetetlen, jó Barátom! Te idő előtt távoztál az élők sorából és ezzel sok egyéb közügy mellett nagy veszteség érte a magyar testnevelés ügyét is. Mi keresztény megadással megnyugszunk Isten kifürkészhetetlen rendelkezéseiben és megtörtén bár, de elbúcsuzunk nekünk oly kedves földi maradványaidtól, de nem búcsuzunk el a te lelkedtől. Úgy érezzük, hogy az közöttünk továbbra is él és tovább oktat és tanít, mert a te tanításaid igazsága halhatatlan és világos. A sok közül főleg egyre akarok itt rámutatni, arra a nagy igazságodra, mely sok mást, egy egész világot magába zár, hogy nincs külön értelmi és testi nevelés, mert mindkettőnek csak akkor van létjogosultsága, ha az egész ember nevelését veszi célba.

*) Demény Károly és Szukováthy Imre beszédei elkészve érkeztek egyesületi közlönyünk szerkesztőségébe, azért itt közöljük azokat.

Ezzel az igazsággal együtt kimondtad és mindig hirdetted is, hogy a testnevelés az egész ember nevelésének integráns, nélkülözhetetlen része, melyet a te kedves tanításod szerint mindig üdén és frissítően kell a fiatalságnak beadni, hogy a testnevelési óra derűs legyen a tanárnak, anélkül, hogy ezzel csorbát szenvedne az iskola fegyelme, rendje és komoly szelleme.

A te bölcs tanításod eleje és igazsága a te lelked, a te éned. És mi úgy érezzük, hogy ez az éned velünk fog maradni és velünk fog élni, ameddig a magyar testnevelés embert és nemzetet fog nevelni, vagyis mindenkor!

Kedves, szeretett Barátom! A magyar testnevelés meghajtja előtted zászlaját és az Ég áldását kéri emlékedre! Isten veled!

Szukováthy Imre dr. Testnevelési Főiskolai igazgató búcsúztatója.

A m. kir. Testnevelési Főiskola tanári testülete és hallgatósa, a magyar cserkészlet és a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt állított ide, hogy elbúcsúzzam Tőled, kedves, jó tanártársunk, vezérünk, Quint József. Alig néhány hónapja annak, hogy mint a magyar ifjúság vezetői összegyűltünk és megkértünk Téged, akit szellemi vezérünknek tartottunk, magyarázd meg nekünk azt, hogy milyennek kell lenni a jó magyar ifjúsági vezetőnek és akkor Te egy komoly, tartalmas előadásban foglaltad össze gondolataidat, amely előadásod örökké emlékezetünkben marad. Azt hirdetted nekünk, hogy nem elég az, ha a mai időkben a magyar ifjúság vezetője szeretetteljes gondossággal, atyai melegséggel, ha kell fegyelmező erővel, tudással és lelkesedéssel végzi feladatát, hanem a mai nehéz idő a magyar ifjúság vezetőitől különleges nagy munkát, apostoli munkát vár. És mi mindnyájan éreztük, hogy igazat mondtál és mindnyájan éreztük azt is, hogy előttünk a trianoni magyar ifjúság apostola áll, aki nemcsak mint tudós, az íróasztalánál töltötted el dolgozó életedet, hanem közénk jöttél apostolnak, hogy vezesd a nagy elhivatottságú magyar ifjúságot. Mert valóban a magyar ifjúság apostola voltál Quint József, aki példás, vallásos életeddel, nagy tudásoddal, fáradhatatlan munkásságoddal, lángoló hazaszereteteddel szíved utolsó dobbanásáig tanítottál, vezettél, apostolkodtál. Ezért vállaltad el a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt, a munka és szeretet intézményének alelnöki tisztségét, azért voltál a magyar cserkészlet első cserkész-tisztje, mintaképe és Budapest I. kerületének társelnöke és ezért vállaltad a jövő generáció testi és erkölcsi vezetésére hivatott Testnevelési Főiskola hallgatósaának neveléstudományi oktatását.

Nyugodt lehetsz, a magyar ifjúság, amelyért annyit tettél, hű lesz Hozzád és tanításod szerint készül a magyar feltámadásra. Quint József, a magyar ifjúság nagy apostola, Isten veled!

Frank Antal dr. igazgató h. megemlékezése Quint Józsefről a Tanítóképzőintézeti Tanárok Országos Egyesületének 1929. május hó 19-én tartott rendkívüli közgyűlésén.

I. Leesett a népoktatás belső életének koronája. Most erről a dús ragyogású koronáról kell beszélnem, amelynek a pazar fényét lényegileg csak szemlélhetjük, érezhetjük, de szavakban ki nem fejezhetjük. Vagy ki merne vállalkozni arra, hogy tollával pontosan élénk varázsolja azt a szédületes munkásságot, amelyet Quint József az I. kerületi állami tanítóképzőintézetben, a Közoktatási Tanácsban, a Néptanítók Lapjában, a Tankönyvügyi Bizottságban, az Országos Ifjúsági Irodalmi Tanácsban, a Népkönyvtári Bizottságban, a Testnevelési Tanácsban, a Testnevelési Főiskolán, vezérkönyvek és tankönyvek szerkesztésében és írásában, a finn-ugor tanügyi kongresszuson, a III. egyetemes tanügyi kongresszuson, a Magyar Paedagogiai Társaságban, a Tanítóképzőintézeti Tanárok Országos Egyesületében, különböző gyűléseken, tanfolyamokon, stb. kifejtett. Hogy felszólításra mégis vállalkoztam arra, hogy e rendkívüli személyiségről megemlékezem, annak magyarázatát abban adom, hogy Quint József bölcsesége csak annyit kíván mindenkitől, hogy teljes odaadással szolgáljon valamely ügyet. Feladatokat ilyen odaadással és Quint József ama egyszerűségével szeretném megoldani, amellyel a legnagyobb igazságokat is mindenki részére hozzáférhetővé tudta tenni.

II. *Pedagógiájának alapja.* Quint József a népiskolai módszer sok vonásának mechanizálódása folytán úgy látta, hogy egyrészt a háborút követő újabb szükségleteknek, másrészt az emberi természetnek inkább megfelelő nevelői lendülethez csak egy új népiskolai tanterv adhatja meg a kiinduló pontot. A tanterv végrehajtása tárgyában a tanfelügyelők részére rendezett tanfolyamszerű értekezleten azt mondotta: »Annjira benne élünk tévedésekben és hibákban, hogy szükség volt a felrázásra, mely arra kényszerít, hogy mindent újból értékeljünk.« Úgy látja, hogy a múltban a célokat eltemette az anyag, azért most »első feladatunk a célok elválasztása az anyagtól«.

Ilyen elgondolások vezettek oda, hogy az új népiskolai tanterv első helyen külön fejezetben kitér a népiskola célját. Nagyszerű hasonlattal érteti meg velünk, hogy az iskolában ne az anyagot tekintsük célnak. Ugyanis azt mondja: »A tanterv is, miként az ember, lélekből és testből áll. És amint akadtak, akik azt mondták: az ember lényege a test és elfelejtették a lelket, azonképen lehetnek, akik azt hiszik, hogy az iskola, a tanterv lényege az anyag és elfelejtik a célt.« Hirdeti, hogy az új tanterv »Hitvallást tesz az idealizmus mellett, mely a célt tekinti lényegnek, az anyagot csak eszköznek«. Ha csak anyagot hordunk össze, akkor az egyik templomot épít belőle, a másik cir-

kuszt, míg ha megmondjuk a célt, akkor mindenki a maga alkotó-
erejével örök értéket valósít meg.

Quint József az iskolai munka egyik nagy hibáját látja abban, hogy a tanárok és tanítók az ismeretes pedagógiai elveket nem alkalmazzák a saját munkájukban. Azt mondja: »...csak tudják (t. i. a pedagógiai elveket), azonban magukra nem vonatkoztatják. Innen van az, hogy a népoktatás terén egymás mellett él a csiszolatlan kőkorszak (egyesek gyakorlatában) és a legújabb kor (egyesek elméleti tanulmányaiban).«

Quint József küzd a Herbartra támaszkodó intellektualizmus ellen. »Az értelemmel egyenrangúnak vesszük a gyermek kedélyét, akaratát és a lélek eszközeit: a testet.« Helytelennek tartja a kulturának nagyon sok részre való feldarabolását. Nem szereti a sok tantárgyat, hanem a kultúrát úgy akarja felkarolni, (pl. a beszéd- és értelemgyakorlatokban) amint azzal egységesen az életben találkozunk. Az értelem körébe tartozó definíciók helyett erőteljesebb érzelmi és akaratú nevelést kíván.

Küzd a verbalizmus ellen, amelyet ápol az olyan felügyelet, amely csak ismeretet keres és megelégszik a szótudással.

Hangoztatja, hogy a népiskola céljában a vallás, az erkölcs és az értelmesség mellett jobban ki kell domborítani a nemzeti szempontot, a termelés és a munka jelentőségét, végül pedig a test és egészség érdekét. Egész pedagógiájának középpontja a nemzeti gondolat. A magyar nép, a magyar nemzet, a magyar gyermek szükségleteit kívánja elsősorban kielégíteni. E szolgálatban álló tanítás nemcsak megértés és tanulás, hanem átélés és alkotás is legyen. A többtermelést úgy kell szolgálni, hogy a népiskola »minden gyermeket megtanítsa dolgozni, úgy, hogy bármely pályára kerülve, tudjon és szeressen dolgozni«. A test felkarolása érdekében hangsúlyozza a harmónikus embernevelés szükségességét.

Quint pedagógiai gondolkodásának egyik alapvető elve, hogy a tanítás a gyermek környezetéből, a gyermek tapasztalati világából induljon ki. A gyermeket körülvevő világot akarja tudatossá tenni. Nem az elvont, hanem a konkrétum érdekli. A meseterkéltséggel szemben mindenütt a természetességet keresi.

Quint József nem kívánja Archimedes törvényének megtanítását azért, hogy a tanulók az úszást megértsék, — hanem megmagyarázza az úszást és ezzel megértik Archimedes törvényét is. Archimedes törvénye iránt minden érzéke a gyermeknek, de az úszás biztosan érdekli.

Azonban nemcsak e kérdésben, hanem a nevelés és tanítás egész munkájában a gyermeket kívánja a középpontba állítani. Azt mondja, ne tantárgyakat tanítsunk, hanem a gyermeket neveljük a tantárgyakkal. A gyermek helyes vezetése a cél, a tantárgy csak eszköz. Többször hangoztatta, hogy ne akarjunk a gyermekből időelőtt felnőttet csinálni. A gyermek maradjon meg gyermeknek.

A gyermek maradjon meg játszó, daloló, mesélő, — de egyúttal önmagát fékezni is tudó, — gyermeknek.

Quint József apostoli lelke újból felfedezte a mi részünkre a népiskola igazi lényegét, helyes szellemét. Ezt a népiskolai nevelő-lelkületet törekedett belevinni a tanítóképzőintézetekbe is. Olyan szellemet kívánt a tanítóképzőintézetekben, amely a fenti elveknek megfelelő tanítókat nevel.

E pedagógiai elveit különböző cikkekben, gyűléseken, tanfolyamokon, eszmecsereken, vezérkönyvekben, tankönyvekben, stb. oly nemes példával, szeretettel, lelkesedéssel, meggyőződéssel, hittel, szuggesztív erővel hirdette, hogy a magyar népiskola és a magyar tanítóképzés belső életének új korszakát nyitotta meg.

Nehogy azzal vádoltassam, hogy mint a Megboldogult közvetlen közelében élt barátja az ő egyéniségét túlzottan nagyra becsülöm, legyen szabad néhány kiváló egyéniségnek róla való véleményét is közreadnom. — Egy országosan ismert tanfelügyelő levelében, amelyben a főigazgatói címmel való kitiüntetéséhez jó kívánságait fejezi ki, ezeket írja: »A Te munkásságod legfényesebb, legszebb incarnatioja az igazi tanítóképzőintézeti igazgató ideáljának, — aki a maga népoktatásépítő munkáját nemcsak a tanítóképzés elmélyítésével, tökéletességével akarja megvalósítani, hanem aki tisztában van azzal teljesen, hogy a tanítóképzés összes követelményeinek szigorú megállapításából a legtökéletesebben megszervezett népiskola követelményének hiányoznia nem szabad, és e tökéletes népiskola ideálja a tanítóképzés egyik legorganikusabb fejlesztője, a tanítóképzés presztizsének legbiztosabb alapja.«

III. *Quint József mint ember.* Hogy Quint József emberi jellemvonásait megfesthessem, egy vezetőszeretpet játszó egyetemi tanár következő sürgönyére támaszkodom: »Mélyen megrendülve olvasom a lesújtó fordulatot. Milyen szív, jellem, ész veszett el!« ...Igen, Quint József ész, jellem és szív volt. Minthogy ezekben a lelki megnyilatkozások mindhárom csoportja jut kifejezésre, az észben az értelem, a jellemben az akarat, a szívben az érzelem, a fenti sürgönyt úgy értelmezhetjük, hogy itt egy emberileg tökéletes lelki életről volt szó. Most nézzük meg, mennyiben ész, mennyiben jellem, mennyiben szív!

Quint József annyiban ész, hogy világosan látta a problémák lényegét. Éles elméje választóvízként tudta elhatárolni az értéket a salaktól. Kicsiny megmozdulásokból látta a célt, amelyre a megindulás törekszik. Különösen kristálytisztán látta azt a módot, amely a nevelés és tanítás kérdéseiben célhoz vezet. Oly meggyőzően tudott érvelni, hogy sok éles eszmecsereit megnyugtató befejezéshez segített. Állításomat egyik előkelő testület ülésének, amelyen meglehetősen éles vitatkozás folyt, azzal a hangulattal erősíthetem meg, amely szerint: »Ha Quint most közöttünk volna, könnyebb volna a meggyőzés, az egyöntetű álláspontra való jutás.« Tudott meggyőzni, de a meggyőzetés elől sem zárkózott el. Nagyszerűen értett ahhoz is, hogyan kell hallgatással

érvelni. Rengeteg tudása nem holt tőke, hanem — mindenki részére hozzáférhető — eleven erő. Ezt egy vezetőállásban lévő pedagógus így fejezte ki: »Ragyogó, tiszta elméjének fényes megnyilatkozását én is számtalanszor hallottam. Hatalmas tudásának egyszerű szavakkal megnyilvánuló erejében én is oly sokszor gyönyörködtem.« Nem egy idősebb és valóban intelligens ember akad, aki azt állítja, hogy többször kért és kapott tőle értékes tanácsot.

A sürgöny szerint Quint József az ész mellett jellem is. A jellem minden kritériumát felfedezzük benne. Akik ismerték, tudják, hogy mindig következetes, önmagához hű volt. Függetlenti tudta magát elhatározásaiban minden külső befolyásolástól. Szilárdan ellenállt minden olyan törekvésnek, amely eszméjével ellenkezik. Quint Józsefre bármikor és minden körülmények között számítani lehetett. A benne bizókat sohasem hagyta cserben. Erős akaratú ember volt, aki elhatározásait mindig feltétlenül végrehajtotta. Azonban erős akarata ellenére sem volt erőszakos, — tudott bölcsen engedékeny is lenni.

Találón festi a megboldogult jellemét Rákos István a következőkben: »Nagyarányú képességeit, felfogásának emelkedettségét, meggyőződésének határozottságát és egész lényét átragyogó szelid jóságát csak a klasszikus jellemeket annyira ismertető szerénysége multa felül.« (Tanítók Szövetsége. XIV. évf. 9. szám.)

Nevelő lényének központja a szeretet. Ha a közhangulatot tanulmányozom, akkor kutatásom arra az eredményre vezet, hogy mindenki elismeri Quint József rendkívüli értelmi képességeit, mindenki elismeri kristálytiszta jellemét, azonban az az állítás, hogy Quint József mélyen szerető lélek lett volna, nem szokott teljesen egyhangú helyesléssel találkozni. Úgy érzem, kötelességünk Quint Józsefet ebből a szempontból is igazi megvilágításba helyezni. Ezt teszem akkor, amikor állítom és — szükség esetén — adatokkal is igazolom, hogy Quint József mélyen érző szív, ember-szerető lélek volt. Szeretett mindenkit és mindent. Szerette a családját, a kartársait, a gyermekeket, intézete ifjúságát, társadalmi körét, pedagógiai fegyvertársait, a külső természetet, s különösképpen a magyar nemzetet. Akik Quint József szerető lényében kételkednek, azoknak a következőt mondom. Tapasztalatom szerint Quint József szeretetét a magyar nemzet prizmáján keresztül bőségesen bocsátotta ránk; mindenkire annyiban, amennyiben értéket látott benne; értéket pedig mindenkiben fedezett fel. Ha nem éreztük a szeretetét, a magunk érzéketlenségében keressük a hibát. Szeretetének megnyilatkozása nem annyira a szó, mint inkább a tett. Keveset ígért, sokat cselekedett. N. tanfelügyelő így írt: »Nemes, nagy szive, baráti szeretetének melegét is oly sokszor sugározta felém.«

Az érzelem körébe tartozik annak a megállapítása, hogy kié volt Quint József. Erre nézve D. ezeket írja levelében: »...ezren és ezren tartották őt a magukénak. S én is ezek sorába gondoltam magamat.« Bár kétségtelen, hogy elsősorban a családjáé volt;

de ez a család szívesen veszi tudomásul, hogy Quint József az intézeté is, a tanítóképzőintézeti tanároké is, az egész tanítóságé is, a magyar gyermekseregé is és végül az egész magyar nemzeté is. Olyan részesedéskérés ez, amely a család osztályrészét még értékesebbé teszi.

IV. *Quint József önnevelése.* Bármint is fogalmazzuk a nevelés célját, ebben — végső eredményben — mindig a leglényegesebb ismertetőjel az, hogy önnevelésre vezessen. Mindenrendű nevelés olyan mértékben éri el a célt, mint amilyen mértékben képes a nevelendőket az önnevelés útjára vezetni. Valamint bármely nevelésben a példa a leghatásosabb, úgy az önnevelésben is a példa vezethet leginkább sikerre. Eddig láttuk Quint Józsefet mint pedagógust és láttuk mint embert. A megboldogult azonban nemcsak mint pedagógus és mint ember emelkedik ki magasan az átlag köréből, hanem vezér abban is, hogy pedagógiai elveit elsősorban önmagára alkalmazta. Nemcsak hirdette elveit, hanem azok szerint élt is. Így benne összeforr a pedagógus és az ember, amivel az önnevelés mintaképét állítja elénk. Ezt az állításomat a következőkkel igazolom.

Volt idő, amikor Quint József a cserkészetet a bot és a kalap tudományának tartotta. Amint azonban éles elméjével mélyebben kezdett a cserkészet lényegébe behatolni, látta annak rendkívüli jelentőségét; látta, hogy a cserkészet valósíthatja meg elsősorban azokat a nevelői gondolatokat, amelyek realizálását ő kívánta; látta, hogy ez a mozgalom törekszik arra, hogy a gyermek, az ifjú nemesen maradhasson gyermeknek, illetőleg ifjúnak; látta, hogy ez olyan nevelői intézmény, amelyben az ifjúság magától, önként követi azokat az elveket, amelyeknek egyébként csak a felnőttek nyomása következtében szoktak engedelmessé válni. Ez a belátás cserkészbarátot csinált Quint Józsefből, olyan cserkészbarátot, aki a cserkészet fellendülése érdekében előadást tart; olyan cserkészbarátot, akit érdemei elismerésül az I. cserkészkerület társelnökévé választanak meg. S amikor erről a cserkészgyűlésről eljöttünk, tervezgettett arról, hogyan lehetne a cserkészgondolatot jobban belevinni a tanítóképzés szolgálatába.

Quint József önnevelésének egy másik fényes példája a női szerzetes rendekhez való viszonya. Működése kezdő éveiben ezek ránézve közömbösek voltak. Amint azonban egyes tanfolyamokon az apácáknak — az ő pedagógiai elveivel — harmónizáló nevelői lelkületével megismerkedett, megszerette őket, s nem győzte eléggé dicsérni munkájuk nagy értékét. Látván azt, hogy az apácák mennyire törekszenek a legújabb nevelési és tanítási módszereket elsajátítani, azt mondotta, hogy 4—5 év múlva a női szerzetesrendek tanítóképzői lesznek a legjobb tanítóképzők. Ezzel kapcsolatban csak azt akarom még érinteni, hogy Quint József mélyen vallásos lelke krisztusi alapon állt. Az ő pedagógiai világában harmóniában élt az a szeretet, amely őt a katolikus szerzetesrendekhez fűzte, és az a szeretet, amely őt protestáns kartársaihoz kapcsolta. Ez

utóbbinak egyik kifejezője az, hogy a Kecskeméti Református Tanítók Egyesülete dísztagjává választotta.

Önnevelésének harmadik mozzanatát abban lehetne meglátni, hogy az évek során jobban kifejlesztette magában azt az erőt, hogy környezete ne csak nemes tetteiből, hanem szavaiból és egyéb magatartásából is érezze az irántuk táplált szeretetét. Ebben intézetének tanárai, a közvetlenül vele működő kollégái élettársának: lelke legszebb felének hatását is látták.

V. *Quint József hatása.* Már az eddigiekben is sokszorosan rámutattam Quint József elveinek, személyiségének, az önnevelésben összeforrt pedagógusnak és embernek rendkívüli hatására. E hatás igazolására akarok még néhány példát felhozni.

Egy vidéki tanítóképzőintézet növendékei a következőket írják részvétlevelükben: »A Constantinum ifjúságának külön kifejezője is van annak a számára, aki a »legnagyobb magyar nép-tanítót« a lelke felének mondhatta. Annak a szívébe akarjuk visszasugározni mindazt a mélységes tiszteletet, szeretetet, amely a miénket várva-várt Főigazgató Urunk iránt betöltötte. Mert mi nemcsak hírből, hanem nevelőink lelkén keresztül, sőt személyesen is ismertük a magyar népnevelés Apostolát. Úgy őriztük lelkünkben a budai tanítóképzőben való látogatásunk emlékét, mint egy értékes ajándékot, amit útravalónak kaptunk a tanítói pályánkra. Büszkék is vagyunk rá, hogy ismerhettük, aki azt hirdette, hogy nincs nevelés lélek-kapcsolódások nélkül, akinek életfeladata az volt, hogy megszüntesse a távolságot a nevelő és a gyermek lelke között. ... Még nemrég kis elemistáink tanítás előtt a Beteg-gek Gyógyítójához könyörögtek, amint ők mondták: egy Bácsiért, aki nagyon szeret bennünket és most beteg.« Saját intézetében való hatását az a beszéd lesz hivatva részletesebben tárgyalni, amely a budapesti I. ker. Állami Tanítóképző Intézetben rendezendő Quint József emlékünnepeken fog elhangzani.

Quint József nemcsak az ifjúságra volt nagy hatással, hanem az iskolai munkában megedzett tanítói lelkeket is mélyen megmozgatta, amint azt Kántor Mihály írja a Sárospatakon rendezett tanítói tanfolyammal kapcsolatban: »Mindig a saját világunkat szemléltük és ennek hibáit nem magunkból, hanem a gyermekből igyekeztünk kiirtani, akikből pedig ezek a hibák hiányoztak. ... Mintha csak most hagytam volna el a képző padjait, anyyira megújultam és nem látom tehernek a »a miért« és a »hogyan« felett való töprenkedést. Igazán hálás vagyok a nyárvégi tanítói tanfolyam rendezéséért, mert ennek köszönhetem, hogy újra szent munkahellyé vált rámnézve iskolám és kezd érdekelni a foglalkozásom.« (Zempléni Tanító IV. évf. 21. szám.)

Egy egyházfejedelem levelében, amelyben a Megboldogultat üdvözli főigazgatói kineveztetése alkalmából, ezeket írja: ... értékes tanügyi működése során egyházmegyém székhelyén rendezett tanfolyamon vezető előadói szerepben kiváló szolgálatot tett a katolikus tanügynek, egyházmegyém tanítóságának ambícióját is.

nagyban emelte«. Kornis Gyula államtitkár búcsúbeszédében mondja: »...üres lesz a széked az Országos Közoktatási Tanácsban, hol döntő szavad volt a népoktatási kérdésekben...« Másutt pedig így fejezte ki magát: »Sok területen dolgozott és mindenütt vezető-szerepet töltött be.«

VI. *Quint Józsefet követjük!* A Tanítóképzőintézeti Tanárok Országos Egyesületének választmánya ezt a rövid megemlékezést, csak egy — Quint József nagyságához mért — terjedelmesebb emlékbeszéd előfutárjának tekinti. Azonban ennek a rövid megemlékezésnek is egy határozott kötelességünk érintésével kell zárulnia. Ez a kötelességünk: Quint József hűséges követése. Ez a kötelesség sokunk lelkében él. De nemcsak most él, hanem élt már a Megboldogult életében is. Ez kicsendül N. tanítóképzőintézeti tanár részvétleveléből is, amikor a következőket írja: »Alig egy hónapja, hogy Tihanyban megéreztetted, megláttatta a természetrajztanárokkal tanítóképzésünk jövőjét, renaissance-át. Boldog arccal hallgattuk és jöttünk haza azzal az elhatározással, hogy egyöntetűen követni fogjuk.« Ehhez az íráshoz azt kapcsolom hozzá: hogy ennek a követésnek a tőle és a róla való írásoknak gondos összegyűjtésében és külön kiadásban is kifejezésre kell jutnia.

Elvesztettük egyesületünk elnökét, egyesületi életünk nagyarányú fellendítőjét, az újonnan felfedezett népiskola és az ezzel a népiskolával harmónizáló tanítóképzés vezérét. Nem! Mégsem! Nem veszítettük el! Csak a testétől vettünk búcsút. A szelleme itt él közöttünk. Élnie kell! Nemzetünk' iránt való kötelességünk nevelői elveinek ébrentartása és tovább plántálása. Azt hiszem, valamennyiünk nevében beszélhetek, ha a következő ünnepélyes fogadalmat teszem: Quint József! Ünnepélyesen fogadjuk, hogy az Általad megkezdett pedagógiai templom építését folytatjuk! Ünnepélyesen fogadjuk, hogy gondosan összegyűjtünk mindent, amit hirdettél, s elveidet kristálytisztán a Te lelkületteddel adjuk tovább. Ünnepélyesen fogadjuk, hogy Magyarország nagy Tanítóját mindenkor követjük!

Emlékezés Quint Józsefre. Elmondotta Frank Antal dr. a Mária Dorothea Egyesület Tanítónői Szakosztályának 1929. évi május hó 19-én tartott közgyűlésén.

»Egy szó nyilallott a Hazán keresztül,
Egy röpke szóban annyi fájdalom;«

Úgy érzem, Arany János szavai klasszikusan fejezik ki azt az országos feljajdulást, megdöbbenést, amelyet Quint József halálának híre keltett. Amikor a nemzet sorscsapások súlya alatt szenved, öntudatlanul szemlét tart azok felett, akik egy jobb jövőbe vezethetnék. Napjainkban ilyen reménysugarat láttunk Quint Józsefben, aki bizott abban, hogy jobb neveléssel a nemzet jobb

sorsát készíthetjük elő. Az iskolában, különböző egyesületekben, tanfolyamokon, tankönyvekben, vezérkönyvekben, cikkekben, az Orsz. Közoktatási Tanácsban, a Tankönyvügyi Bizottságban stb. fáradhatatlanul hirdette, hogy a nemzeti feltámadás előfeltétele a jobb nevelés.

Mi ennek a jobb nevelésnek a lényege? — Quint József apostoli lélek, aki a népiskola lényegét újból felfedezte a mi részünkre, s annak helyes szellemével itatta át a tanítói lelkeket. Fáradhatatlanul hirdette, hogy a népiskola valóban a nép kulturintézménye legyen, a nép szükségleteihez alkalmazkodjék. A népiskola ebben a munkájában a magyar gyermekekre támaszkodjék. Nem a tantárgy, hanem a gyermek legyen az iskola középpontja. Úttörője annak a gyermektanulmánynak, amely nem a laboratóriumban bonyolódik le, hanem színhelye minden tanító tanterme. A magyar gyermekből és a magyar valóságokból kiinduló, a természetességet követő gondolkozása magyar eszményképek felé törekszik. Olyan tanítóképzést kíván, amelynek a tanítói képesek ezt az emelkedett népnevelői feladatot megoldani.

Mindezt olyan nemes példával, szeretettel, lelkesedéssel, meggyőződéssel, önlegyőzéssel, hittel, szuggesztív erővel hirdette, hogy a népiskola és a tanítóképzés belső életének újabb korszakát nyitotta meg. Új elgondolásának a látható jelei: különböző írásai, tervezetei, eszmecseréi, tanfolyamai, az I. ker. áll. tanítóképzőintézetnek pedagógusok által való sűrű látogatása s főképpen a tanítói lelkeknek az ő működése folytán való újjáalakulása.

Elvekért való küzdelme. Quint József érezte, hogy eiveiért nagy küzdelmet kell megvívnia. Miután világosan látta, hogy erőteljes harc nélkül gondolatai nem diadalmaskodhatnak, szívesen felvette a pedagógiai küzdelmet és pedig annyira, hogy életének igen kedves órái kapcsolódnak ezekhez a nemes pedagógiai harcokhoz. Ebben is mutatkozik rendkívüli tudása, egész lényét átható új nevelői világa, szilárd meggyőződése. Minden egyes tanfolyam ilyen pedagógiai harcokról, a problémáknak éles elméjével való megvilágítása folytán a küzdelmek sikeres befejezéséről, a vele küzdőknek fokozatos leszereléséről számol be. Így festi Quint József a Zempléni Tanító-ban a sárospataki tanfolyam hallgatóinak lelki átalakulását, amikor — többek között — mondja: »Hátározatlan, akarat és cél nélkül nyüzsgő, inkább kétkedő, mint bizakodó volt első nap a tanfolyam hallgatósága. Egyedül küldetésünk fontosságának tudata és a magyar tanító fegyelmességébe vetett bizodal munk adott erőt a munka jókedvű megkezdéséhez és a heti terv szilárd kereteinek szigorú és következetes végrehajtásához. És nem is csalódtunk!... A tanfolyam második felében valóságos munkaközösséggé váltunk. Mindenki csak azért bírált, kérdezett, aggodalmaskodott, mert a tanfolyamon hallottak megmozgatták a lelkét... Ebben az időben — úgy érzem —, már szerettük is egymást. A közös hivatás szeretete kovácsolt össze bennünket.« A felolvasott idézetben Quint József számol be hall-

gatóságának lelki átalakulásáról, most olyan idézetet fogok bemutatni, amelyben Kovács Sándor tanító számol be arról a lelki újjászületésről, amely lelkében a Quint—Drozdy beszéd- és értelemgyakorlati vezérkönyv hatása alatt végbement: »Fáradt vagyok. Persze a beszéd- és értelemgyakorlatok miatt!... De hát mi is az a beszéd- és értelemgyakorlat, hogy annyira féltünk tőle? A kérdések pergőtüze, kérdve kifejtés. Ezek a meghatározások illenek rá legjobban. Legtöbbször a tanító kérdez, azután ismét kérdez, és végül megint csak kérdez. Így megy ez a végtelenségig... Megrendeltem a Quint—Drozdy: Vezérkönyv a beszéd- és értelemgyakorlatok tanításához az I. osztályban. Megérkezését nehezen várom... Hogy is kezdjem? Szegény gyerekek! Csak titeket sajnállok, magamat nem. Hogyis ne! A szájakra lakatot tettem, a lelketeket megkötöttem... Nem, nem akartam. Tudatlanul tettem rosszat. De most már ne féljete. Örüljete, ezután beszélgetni fogunk!... Az új anyag tárgyalását azzal kezdjük, hogy a gyermeknek alkalmat adunk a valóság megfigyelésére. Hadd szerezzon tapasztalatokat, okoskodjék, fejezze ki lelke tartalmát. A tanító ilyenkor a háttérbe vonul, és onnan irányítja, javítja, kiegészíti a gyermek munkáját: szemlélését, gondolkodását és beszédjét... A gyermek szempontjából fontosabb az a lelki munka, mellyel az eredményhez, a tudáshoz jut, mint maga az ismeret, stb. stb. Úgy szívtam a gondolatokat, mint a megszomjazott vándor a forrás vizét. S most úgy érzem, újjászülettem. Ha ezeket tudtam volna, nem lett volna olyan kínos és olyan fárasztó a beszéd- és értelemgyakorlatok tanítása. Micsoda kedv és élénkség uralkodik most már, ha beszélgetni kezdünk!«

Quint József hatásának demonstrálására bemutatom egy karcagi asszonynak: Szabó Sándornénak egyszerű, primitív levelét, illetőleg részleteket leveléből, amelyekben Quint Józsefnek a rádióban — A serdülők neveléséről — tartott előadásáról reagál: »A vasárnap tartott nagyszerű előadást hálásan köszönjük. Sok szüle eljött hozzánk, hogy meghallgassa és mindenki a legnagyobb elismerésre méltatta és mindnyájan kérnénk, hogy máskor is legyen részünk ilyen tanulságos, szép, lelket nemesítő előadásban, amely gyermekre és szülőkre egyaránt fontos, mert mint világító fáklya a sötétben, úgy hat ez a lelkekre.« Hogy újból elolvashassa az előadást, kéri a kézirat megküldését, amelyet azután a következő szavakkal fogadott: »A kért irásnak nagyon megörültem és mégis szinte megremegett a lelkem, hogy az a drága jó lélek, aki ilyen szeretettel és megértéssel gondol a mások sorsára, az már nem él. Igaz szívvél sajnálom, hogy aki így világol mások előtt, utat jelölve azok számára, akik sötétben bojongva, így nincs erejük ahhoz, hogy megtalálják céljukhoz a helyes utat, az már nincs az élők közt. Igazán fáj, hogy már nem hallhatjuk többé jó tanácsait.«

Quint József önzetlensége, önfeláldozása. Quint Józsefet eszmék hevitették. Minden cselekedetének rugója ezekben keresendő.

A nevelés javítására irányuló törekvéseit mind többen és többen tartották helyesnek, a miniszteriumnak pedig egyik legmegbízhatóbb munkásává lett. Ő a kérdéseket sohasem anyagi, hanem mindig eszmei értelemben fogta fel. Nemcsak hirdette az idealizmust, hanem maga is ideálisan élt. Sohasem kereste azokat a helyeket, ahol pénzt lehet keresni, hanem mindig a nevelésügyet, nemzetünk jobb nevelését iparkodott szolgálni. Így történt azután, hogy megbízták őt olyan munkákkal is, amelyek anyagiakkal kapcsolatosak. És a nemzet szempontjából nagy szerencse, hogy éppen őt kérték, mert minden kérdést a nemzet egészséges fejlődése szempontjából ítél meg. Éles szeme pedig nagyon világosan látta, hogy mi válik a nemzet javára.

Nagyarányú munkásságához nemcsak éles elme kellett, azaz világos áttekintése annak, hogy miben kell a nemzeti ügy előbbrevitelét keresnünk, hanem megvesztegethetetlen jellem is. Gyenge jellem Quint József polcán kiszámíthatatlan kárt okozhatott volna nemzetének. Tegyük fel pl. a kérdést: mi lett volna, ha Quint József érdekekért feláldozza az elveket? Mi lett volna, ha Quint József a csábításokkal szemben gyenge? Mi lett volna, ha véleményét mellékszempontok befolyásolták volna? Bizonyára az, hogy belőle sohasem lett volna Quint József. Éles elméje mellett nemzetének szeretete és szilárd jelleme tették lehetővé, hogy a népoktatásügy vezérévé vált.

Quint József önzetlen nemzetszeretete egészen az önfeláldozásig fokozódott. A nemzeti ügyért feláldozta testi életét. Anyjira benne élt a nevelés kérdésében, hogy önmagáról teljesen megfeledkezett, lénye egészen feloldódott a pedagógia problémáiban. Szándékosan nem ment orvoshoz, csakhogy el ne tiltsák a munkától. Anyjira életeleme volt a jobb nevelésért való munkálkodás, hogy enélkül az életet sem kívánta. Mindent világosan látó elméje csak egy ponton tévedett, t. i. abban, hogy testi erejét legyőzhetetlennek tartotta. Azt hitte, ha kijelenti, nincsen ideje ahhoz, hogy magát megvizsgáltassa, akkor a betegség hajlandó várni addig, amíg erre a felesleges munkára ideje lesz.

Nemzetünkért sokan haltak hősi halált. Azt hiszem, Quint Józsefet, aki olyan elszánt, heroikus küzdelmet folytatott a jobb nevelés érdekében, bátran számíthatjuk a nemzet nagy hősi halottjai közé. Aki anyjira egygyé forrt nemzete jobb jövőjével és olyan értékes gondolatokat termelt és adott tovább, és akinek a munkája nyomán oly sok szép gyümölcs fakadt, az a nemzet halottjának tekintendő. Sajnos, ezt a nemzeti élet orgánumain: a napilapokban nem látjuk eléggé. Amíg olyan vezető emberekről, akik csak a ranglétra természetes fokain keresztül kerültek fölfelé, hasábokat írnak sokszor a lapok, addig Quint Józsefről, aki egész nemzedékeket hordott keblében, akinek a korszakalkotó munkásságát a neveléstörténelem díszes helyen fogja megörökíteni, csak nagyon röviden emlékeztek meg.

Mária Dorothea Egyesület Tanítónői Szakosztálya, amely már

sok szép eszmét valósított meg, nemzeti missziót teljesítene, ha arra törekednék, hogy ne csak a fórumon lévő hangos embereket vegyék észre, hanem azokat is, akik csendben, de annál intenzívebben dolgoznak a nemzet belső újjászületéséért. Ebből az általános megállapításból most az a konkrét feladat alakulna ki, hogy a Mária Dorothea Egyesület egyrészt támogassa a Tanítóképzőintézeti Tanárok Egyesületét abban a gyűjtésben, amellyel Quint József emlékét méltóan megörökíteni kívánja, másrészt pedig törekedjék arra, hogy minél többen szerezzék meg maguknak Quint József szellemi termékeit, és itassák át lelküket azok idealizmusával. Lássuk tovább Quint szellemi világát!

Quint Józsefnek egyik emberi és nevelői jellemvonása az, hogy mindenkiben kereste az értékeket. Embertársaiban, kollégáiban, munkatársaiban nem azt kereste elsősorban, ami bennök fogyatékoság, hanem azt, ami bennök érték. Ezt az értéket azért, hogy észrevette, hogy méltányolta, törekedett nagyra növelni s embertársa legfőbb jellemvonásává tenni. Ily módon közvetve gyengítette, sorvasztotta környezetének hibáit. Ha ezzel szembeállítjuk sok ember ama jellemvonását, hogy embertársaikban elsősorban a fogyatékosságokat keresik, akkor még élesebben látjuk azt a nagy haladási lehetőséget, amelyet megnyithatna a Quint konstruktív szellemében dolgozó társadalom.

Azonban Quint József nemcsak a felnőttekben kereste elsősorban az értékeket, nemcsak egyes önfeláldozó orvosokban, tanítóknak, tanároknak, kórházi ápolókban stb.-ben kereste az értékeket, s ezzel az értékkereséssel — a nevelői célnak nélkül — is nevelte őket, hanem ugyanezt az eljárást alkalmazta az ifjúságra — nevelői célzattal. Éles különbséget tett tanítványai jó és rossz tulajdonságai között. Ha olyan diák állott előtte, aki valami rossz fát tett a tűzre, akkor azzal törekedett a diákot büntetni, de azért magától el nem taszítani, hogy körülbelül a következőképen fejezte ki magát: »Nem haragszom magára, csak a rossz tulajdonságaival állok harcban.« Így akart büntetni, de egyúttal reményt is kelteni arra, hogy nem veszett el minden, hogy új életet lehet és kell is kezdeni. Azt akarta, hogy a diák így gondolkozzék: »Van bennem valami jó is, ami a jó út követésének kiinduló pontja lehet.«

Quint szellemében tegyünk kísérletet arra nézve, hogy tanítványainkban elsősorban a jót keressük. Ezt a jót törekedjünk a gyermek egész énjén uralkodóvá tenni. Bele kell a gyermekbe lehelniünk azt a hitet, hogy ő jó is lehet. Sőt bizonyos tekintetben már is jó. Csak egyrészt ki kell terjesztenie ezt a jót, másrészt állandóvá kell tennie. Milyen melegség hatná át a nevelőket és a nevelendőket, ha az értékek ilyen keresése válnék egyetemessé. Hány tanulót lehetne megmenteni, ha a tanítót és tanárt — még a hibákkal teli tanulókkal szemben is — az a gondolat hevítené, hogy most szándékosan nem a hibákat fogom keresni, hanem azt, micsoda jó is van ebben a gyermekben! Az a tanító és tanár, aki ezzel a nevelői eljárással is megpróbálkozik, meglepődik azon

a felfedezésén, hogy a nagyon rossznak vélt gyermekben sokkal több az érték, mint amennyiről eddig tudott. Elrejtett kincsek is vannak a gyermekben, amelyek sokszor azért nem kerülnek felszínre, mert senki sem keresi őket. Quint József ezek keresésére buzdít bennünket.

Quint József nagy, nemes lelkületét mutatja az is, hogy elismerte a nő rendkívüli értékét és nagy nevelői jelentőségét. Azt állítja, hogy a nő subtilis lényéből állandóan új értékek áradnak. Megállapítja, hogy az emberi gondolkodás évezredek folyamán kultúrát és kultuszt teremtett a nő köré. Szinte klasszikusnak mondható az a megállapítása, hogy a nő, ha nem is nagyobb, de több, mint a férfi. A nő közelebb áll az emberi eszmény teljességéhez, ez teszi kiváltképpen alkalmassá arra, hogy nevelő legyen.

Abból a tényből, hogy a nőt magasabban látta, mint a férfit, következik az a pedagógiai meggyőződése, hogy nem fiús lányokat, hanem nőies lányokat kell nevelni. A nőről táplált gondolatmenete szellemében a nőies lányokban van több érték. Az ő felfogása szerint a nőies lányok inkább jelentenek nemzetgyarapodást, mint a fiús lányok.

Az a tisztelet, amellyel Quint József a nőt körülveszi, kitűnik abból is, hogy a családi nevelést, és ebben az anya munkáját milyen nagyra becsüli. Azt kívánja, hogy a tanítók, tanárok tanuljanak módszert azoktól a szülöktől, akik jól nevelik gyermekeiket. Azt mondja a győri tanfolyamon: »Figyeljük meg tehát, hogyan bánik az anya gyermekével, hogyan tanítja beszédre.« (13. lap.)

Sok más tekintetben, de a családi nevelés vonatkozásában is a magyar Pestalozzit kell Quint Józsefben tisztelnünk. Valamint Pestalozzi pedagógiájában Gertrud által jobbra tett családból indul ki a társadalmi regeneráció, hasonlóképpen keresi Quint József a családi nevelésben azokat a nevelői jellemvonásokat, amelyeket a hivatásos nevelőknek el kell sajátítaniok, hogy a nemzet újjászülését előkészíthessék. Az iskolának egyik legnagyobb fogyatékosságát: a mesterkelt hangot, az úgynevezett iskolaszagot, a családi élet természetes hangjával, természetes megnyilatkozásaival akarta orvosolni. Azt kívánja, hogy a gyermek az iskolában ne mesterkelt nyelven, ne éneklő, iskolás hangon beszéljen, hanem a családi élet természetes érintkezési nyelvén, természetes beszélgetési hangján mondja el mindazt, amit tapasztalt, gondol és érez. Quint József azt kívánja, hogy a tanítók és tanárok a jó szülők nevelési módszerét lessék el és ezt alkalmazzák az iskolában. Úgy érzem, e gondolat megvalósításával egy csapással meg lehetne szüntetni az iskolai élet ridegségét, a családnak és iskolának sokszor kedvezőtlen viszonyát. Jobb tanácsot nem adhatunk tanítónak és tanárnak, hogy az adott nevelési esetet úgy intézze el, mintha a tanítvány apja vagy anyja volna.

Quint József nem győzi eléggé hirdetni a családi élet melegségének rendkívüli hatását a gyermek fejlődésére. A családi élet melegségében, amelynek a fő élesztője a feleség, az anya, látja

nemcsak az első, hanem a legfőbb nevelési tényezőt. A családi élet szeretetét semmi sem pótolhatja.

Quint József nemcsak a nőkben tisztelte az érzelmi élet gazdagságát és nemcsak hirdette a szeretet fontosságát a nevelésben, hanem maga is árasztotta a lelki melegséget. Egész lényének az alapja a szeretet. Ez az alapja ama pedagógiai felfogásának, amely az érzelmi élet erősebb felkarolására irányul. Vannak, akik Quint Józsefet hideg, sőt rideg embernek tartották. Ezzel szemben azt kell mondanom, hogy mindazok, akik Quint József életét igazán közéről szemlélhették, akiknek alkalmuk volt Quint Józsefnek lelki világába beletekinteniök, láthatták, érezhették, hogy komolysága mellett mélyen érző szív lüktet benne. Miért gondolták mégis egyesek, hogy hideg, talán rideg ember? Esetleg azért, mert nem az ígért, hanem a tett embere volt. Keveset ígért és sokat cselekedett. Általában kevesebbet ígért, mint amennyinek a megvalósítása valószínű volt. Akárhányszor megtörtént, hogy valaki kért tőle valamit, ő meghallgatta a kérést és azt mondta: »Majd meglátjuk.« Miután ez a szükszavúság határozott komolysággal párosult, a kérelmező sokszor elutasítását látta a válaszban. Quint József pedig az ilyen általános ígért után komolyan hozzáfogott ahhoz, hogy a kérelem teljesítése ügyében közreműködjen. Akárhányszor ismételtén járt el a kérdéses dologban anélkül, hogy az illető erről tudomást szerzett volna. A mi társadalmi életünknek az az alaphangulata, hogy sok szeretetet vélnek érezni akkor, amikor valaki mosolygós arccal sokat ígér. Az aztán nem is olyan nagy baj, ha ígéreteit nem veszi tulságosan komolyan és nem is jár a dolog után. Erről egy újabb kedves mosollyal el lehetne téríteni a figyelmet. Voltak, akik azért tartották ridegnek, mert senki kedvéért nem volt hajlandó az igazságtól eltérni. Hányszor fordulnak emberek hozzánk olyan kérésekkel, amelyek csak szabályok, rendeletek sérelmével teljesíthetők. Quint József ilyenkor a határozott tagadás álláspontjára helyezkedett. Ezt az igazságérzetet aztán ridegségnek mondták. Hogy itt fogalomzavarról van szó, az nyilvánvaló. Quint József mindent nemzete szemüvegén át nézett. Amiben nemzete szempontjából értékes ügyet látott, azt minden erejével támogatta, s akik ilyen ügyet képviseltek, azok bizonyára érezték is tetteiben megnyilatkozó szeretetét. Quint József szeretetét érezték mindazok, akiknek alkalmuk volt nemes lelkületét közelebről megismerniök, így elsősorban kartársai, pedagógiai fegyvertársai, intézete ifjúsága, a gyermekek stb.

Quint József emberszerető voltára mutat az a tény is, hogy az emberek hibáival szemben elnéző, gyengeségeivel szemben türelmes volt. Ő, aki annyi szellemi erővel, annyi erkölcsi szilárdsággal rendelkezett, bizonyos bölcseséggel szemlélte a mindennapi élet hibáit és gyengeségeit.

Fontosnak tartom annak a megállapítását, hogy Quint Józsefet még szigorúságában is a szeretet vezérelte. Ennek igaz voltát legjobban átlátjuk akkor, ha azt kérdezzük, vajjon az apát

és az anyát nem a szeretet vezeti-e oda, hogy gyermekéhez néha szigorú legyen? Ez az apai szeretet beszélt Quint József lelkéből, amikor növendékeihez szigorú volt. Magam is mély meggyőződéssel vallom, hogy a lány engedékenység sokszor ellentétben áll az igazi, az okos szeretettel. Ha a gyermek rossz útra készül, akkor a puha engedékenység eredménye az, hogy a gyermek valóban rálép arra a rossz útra. Szeretetünk ilyenkor azt kívánja, hogy határozott kézzel megragadjuk a gyermeket és a helyes útra tereljük. Ilyen esetekben a szigorúság szeretetet, az elnézés pedig szeretetlenséget jelent.

Szeretetét természetszerűleg legjobban érezhették azok, akik legközelebb állottak hozzá: a családja. Hogy a szüleit szerető gyermek volt, azt igazolja az a tény, hogy öreg szüleit magához vette és nagy tiszteletben részesítette. Bár szédületes volt az elfoglaltsága, mindig tudott magának annyi időt szakítani, hogy szüleit, utóbb már csak édes anyját, naponta néhányszor felkeresse a szobájában. Felesége édes anyját is igazi fiúi gyengédséggel vette körül. Hogy áldott lelkületű élettársa iránt milyen szeretet élt a szívében, arra azokból a szavakból is következtethetünk, amelyeket élte utolsó napjainak egyikén így mondott: »Milyen szépen rendezte el a jó Isten azt, hogy a férfi és a nő így összetartozik. A férfi a nő szemén keresztül sok mindent másként lát, sok mindent szebben lát.« Amit azután még mondott, az belső természetü, lényege az, hogy élettársa szemén keresztül látja ilyen szépnek a világot.

Quint József nemcsak a nevelésre fordított nagy gondot, hanem egész pedagógiája nagyon közel állt ahhoz a neveléshez, amelynek művelése elsősorban a női lélek sajátja. Erős harcot folytat az *intellektualizmus* ellen. Az értelem túlságos felkarolása helyett az érzelmi élethez való fordulást kívánja. Csak az állandó, amit érzelmekkel tudunk magunkban megerősíteni. Az értelmi élet jelenségei felületesek, röpködő természetűek. Ezeket érzelmekkel kell énünkhöz jobban hozzákapcsolni. Ezt tette akkor, amikor a gyermekek részére a tanítást kellemesebbé, kedvesebbé akarta tenni, amikor nem a tantárgyat, hanem a gyermeket helyezte munkája középpontjába. Ezt a szellemet követi akkor, amikor a tanításban nemcsak arra törekszik, hogy tanítványai valami tudjanak elmondani, hanem arra is, hogy a szívüket megmozgassa. Mi sokszor olyan eszmekörben élünk, hogy azt hisszük, valamely tanításnak csak akkor van értéke, ha látható, megérthető új képzetek szerzésével végződött az óra. Ha ilyen új ismeretek nem bontakoznak ki, akkor hajlandók vagyunk azt mondani, hogy a tanítás eredménytelen, pedig lehet, — s erre Quint József erőteljesen rámutatott, — hogy a tanítás olyan érzelmeket keltett és olyan akarásokat indított meg, hogy ezek értéke sokszorosán felülmúlja a puszta ismeretek értékét. Quint József nagyon jól látta, hogy a rideg ismeret sokszor holt töke, amelynek akárhányszor az a sorsa, hogy feledésbe merüljön, míg a felkeltett érzelem és a megindított akarat élő valóság. Amíg az ismeret sokszor kimerül a szavak-

ban, addig az érzelem és akarat tettek forrása. Quint József az egészséges tettek világát akarta megnyitni. Ő maga is nem a szavak, hanem a tettek embere volt. Önmagát adta, amikor az érzelmi és akarat világot felkarolásával tettekre buzdított.

Quint József a vallásos élet ápolásában, a vallás nagy jelentőségének hirdetésével is közel állt a női lélekhez. Ez nem azt jelenti, hogy a férfiak nem volnának vallásosak, hanem csak azt, hogy a nők általában vallásosabbak. Paradoxonnak tetszik, de azt hiszem, nem járok messze az igazságtól, amikor azt mondom, hogy sok férfit értelmi világossága megakadályoz abban, hogy a végtelenbe lásson. Sok férfit a vélt értelmessége egyenesen rövidlátóvá tesz. Nem látja meg a mindeneket összetartó legfőbb Erőt. Quint József szellemi világa meglátta, átérezte a mindenség egységes Alkotóját. A népiskolai tanterv készítésében döntő irányító tényező volt Quint József. E tanterv határozottan kifejezi a vallásos nevelés szükségességét.

Mielőtt megemlékezésem befejező gondolatára áttérnék, ki kell jelentenem, hogy megemlékezésem korántsem teljes. Quint József szellemi világa olyan gazdag, hogy azt ilyen rövid megemlékezés keretében nem lehet kimeríteni. Itt elsősorban Quint József szellemi világából azokat a gondolatokat, megnyilatkozásokat akartam érinteni, amelyek a Mária Dorothea Egyesület munkásságával kapcsolatosak. A fehér fényt a prizma a szivárvány színeire, nagyjában hét sávra bontja. Ha Quintről hét ilyen megemlékezést hallgatunk meg, (még csak a másodiknál tartok) akkor már tisztább lehet a róla való képünk, de teljes akkor sem lesz. Még tökéletesebben áll majd előttünk Quint József szellemi élete, ha ilyen megemlékezéseken kívül elolvassuk összes írásait. De a maga teljességében még akkor sem fogjuk őt megismerni, mert halálával nagyon sok le nem irt gondolat, terv örökre elveszett.

Quint József szavai szerint: »Az ünnepélyek általában két-félék: Olyanok, melyeken meg kell magyaráznunk, hogy kit miért ünnepelünk és olyanok, melyeken azt mondhatjuk az ünnepeltnek, hogy mi mindig szerettünk és sokszor rád gondolunk, most pedig eljöttünk, hogy megköszönjük mindazt a jót, amit adtál nekünk!« Ha Quint József szavait alkalmazzuk a mai megemlékezésre, akkor azt kell mondanunk, számunkra felesleges annak a magyarázata, hogy miért tartjuk ezt a megemlékezést. Eljöttünk, hogy elmondhassuk: szerettük az eszméidet, azokkal még jobban telíteni akarjuk lelkünket, hogy helyetted mi sugározthassuk ezeket tovább. De köszönetet is akarunk mondani. Köszönjük az eszméidben rejlő hitet, köszönjük a lelki világodban rejlő nevelői reményt, köszönjük azt a szeretetet, hogy megmutattad a nevelésben a feltámadás útját. De nemcsak szóval akarjuk Neked, Quint József! megköszönni azt a szellemi kincset, amelyet ránk hagytál, hanem tettel is. Ez a tettünk jövő munkánk szellemében fog kifejezésre jutni, amelyre most ünnepélyes fogadalmat teszünk. Quint József! Ünnepélyesen fogadjuk, hogy hazaszeretünk fokmérőjét abban fogjuk látni, mennyire követjük eszméidet!

Quint József élete.

Quint József 1882. április hó 28-án született a torontálmegyei Zombolyán. Az elemi iskolát s a polgári iskolát szülőföldjén végezte. 1901-ben Kiskúnfélegyházán tanítói oklevelet szerzett. 1904-ben a budapesti Pedagógiumon a mennyiségtan és természettudományi tárgyakból polgári iskolai tanári oklevelet szerzett, majd mint tanítóképző-ntézeti tanárjelölt az egyetemre iratkozott be. Egyetemi tanulmányai alatt a természettudományok mellett különösen embertani, bonctani, szövettani, fejlődéstani, élettani és lélektani ismereteit gyarapította. Mint polgáriiskolai s később mint tanítóképző-ntézeti tanárjelölt, büszkesége volt a budapesti Pedagógiumnak. Mint tanárjelölt, egyik biológiai munkájával (A Budapest melletti Római fürdő Bacilláriái) az egyetemen pályadíjat nyert és ugyanezért a munkájáért 1908-ban a Kir. Magy. Természettud. Társulat a Schilberszky-féle »Milleniumi jutalomdíj«-jal tüntette ki, mely díjat csak 3 évenként adták ki az azalatt beérkezett legjobb növénytanai dolgozatért. De már Kiskúnfélegyházán II. éves tanítójelölt korában is nagy diadala volt, hogy »A Kun-Félegyháza környékén termő mérges virágos növények leírása tekintettel arra, hogy a tanító mit tehet ezek ismertetése és irtása céljából« c. pályadíjat nyert dolgozata a »Félegyházi Híradó«-ban is megjelent (1899. jún. 25., júl. 2. és júl. 16.-i számban).

Mikor a tanítóképző-ntézeti tanári oklevelet megszerezte, nyomban a budapesti I. ker. tanítóképző-ntézethez nevezték ki tanárnak, hol kezdetben a gyakorlatiskolában tanított, majd a neveléstudományi tárgyak tanítását vette át. 1907-ben tornatanári képesítést szerzett s egy ideig a neveléstudományok mellett a testgyakorlást és a játékot is tanította. A fiatal tanár rendkívüli tehetségét csakhamar észrevették s 1915-ben a vallás- és közoktatásügyi minisztériumba rendelték, hol a minisztérium pedagógiai osztályában teljesített szolgálatot s a tanügyi reformbizottság tagja volt. Alig egy éves minisztériumi szolgálat után, 34 éves korában, a budapesti I. ker. áll. tanítóképző-ntézet igazgatójává, de ugyanakkor a minisztérium népoktatásügyi pedagógiai (VII. B.) osztályának állandó külső előadójává is kinevezték. Buzgó szolgálatainak elismerésül öfelsege 1917. aug. 25.-én a II. oszt. polgári hadi érdemkereszt adományozásával tüntette ki. Halála előtt három héttel a főigazgatói címet kapta s a tanítóképző-ntézetek főigazgatóságán főigazgatói munkakör ellátásával bízták meg. A Testnevelési Főiskolának megalakulása óta előadó tanára volt.

1908. óta többször tett külföldi tanulmányútat s hallgatott pedagógiai tanfolyamokat. Résztvett a jénai pedagógiai nyári kurzuson. Több hetet töltött Meumann és Wundt laboratóriumában. A vallás- és közoktatásügyi miniszter kiküldte a breslauer pedagógiai, a berlini pszichológiai, a helsinki I. és tallini II. finn-ugor pedagógiai kongresszusokra. Több ízben tett tanulmányútat Ausztriában, Németországban, Belgiumban, Hollandiában, Svájcban és Franciaországban.

A szaklapokban megjelent örökbecsű cikkein kívül a következő munkái jelentek meg: Természetrajz az elemi népiskoláktól V—VI. osztálya számára (Baló Józseffel). Kalauz a természetrajz tanításához (Baló Józseffel). Testtan és Élettan a tanítóképző-intézetek számára. Egészségtan a tanítóképző-intézetek számára. (Jaloveczky Péterrel). A testgyakorlás tanítása (Kmettykó Jánossal). A Magyar Gyermekek Olvasókönyvei. Öt kötet (Drozdy Gyulával). Tanmenet és mintatanítások a Magyar Gyermekek Olvasókönyveihez (Drozdy Gyulával). A beszéd- és értelemgyakorlatok tanításának vezérkönyve, a népiskola I. osztályában (Drozdy Gyulával). A beszéd- és értelemgyakorlatok tanításának vezérkönyve a népiskola II. osztályában (Drozdy Gyulával). A természeti és gazdasági ismeretek tanítása a népiskola III—IV. osztályában (Stelly Gézával és Stelmár Lászlóval). Körösi Henrikkel szerkesztette az Egységes Vezérkönyveket. Utolsó munkája: Az olvasás és írás könyve, felnőttek számára, melyet Drozdy Gyulával írt a Népművelés Könyveinek sorozatában. Ezt a munkáját már csak kefelevonatban láthatta. Végleges nyomásán éppen halálának napján dolgoztak az Egyetemi Nyomda gépei.

Emlékezés Quint Józsefre az intézet fennállásának 60. évfordulóján.

Irtá: **Sztankó Béla.**

Korán elhunyt nagyérdemű barátom, ki az 1927. évi Értesítőben ez intézet regélőjévé avattál, megbocsájtasz nekem, ha sok más érdemeid felsorolását mellőzve, csupán igazgatói működéséről s az ezzel szorosabban összefüggő tevékenységedről szólok s megpróbálok működésedet intézetünk 60 éves életének távlatából tekintve egy-két szóval méltatni — krónikáshoz illően, mint akinek megadatot, hogy e hosszú időből majdnem egy félszázadon át figyelhesse meg az intézet életét s mint aki látta, hogy ez intézet és a te lelked bensőleg összeforrottak, egymásra kölcsönösen és üdvösen hatottak.

*

Intézetünk működésének rövid négy évig (1869—1873.) tartott első korszakát a *megalakulás* verejtékes göröngytörése töltötte be. Az új intézmény életének kis patakja szítről-szitre vágódva, szeszélyesen bukdácsolva, zúgva és zajongva kereste a medrét s hogy ezt a nyugodt medret nem egyhamar találta meg, annak az első szervezkedés elé tornyosuló, ma már egészen bemohosult s éppen ezért csak kevesek által ismert akadályok voltak az okai.

*

Új korszakot nyitott meg az intézet életében Gyertyánffy István — a magyar pedagógusoknak ma is élő Nesztora — aki a népnevelés és tanítóképzés klasszikus földjén, Svájcban szerzett gazdag tapasztalatait s nagyszerű elhivatottságát hozta magával.

A hatalmas *alkotások korszakának* nevezhetnők az 1873—1898-ig terjedő éveket.

Az első korszakból örökségképp maradt zilált állapotokat nagy méretű fejlődés váltotta fel.

Az elemi tanítóképző televény talajából kisarjadt s dús lombozatú fává erősbödött a polgári iskolai tanárképző; életbe lépett (a hazai képzőkben itt először) a tanítónevelés fontos tényezője, az internátus; először ez az intézet alakul át négy évfolyamúvá; itt készülnek a tanítóképző-intézetek tantervei; az intézet különböző kiállításokon nagy sikerrel mutatja be működésének eredményeit; felépül a Pedagógium díszes palotája, hol szerves egységet alkotva, egymáshoz fűződnek az összes népoktatási intézmények, melyeknek legfelsőbb tagozata a tanítóképző-intézeti tanárképző; ezt az egész szervezetet egységes vérkeringés hatja és futja át. Az intézet ad helyet az Orsz. Tanszermuzeumnak, az intézet öleli magához az Orsz. tanítói árvaházat.

Ezen kiterjeszkedés mellett az intézet belső munkája is mind intenzívebbé válik.

Kialakul a tanítóképző-intézetek sajátos módszere és pedagógiai irányzata, mely a tanítóképzők első könyveinek a megírásához is indítékot ad.

A magyar nemzeti népoktatás útját egyengetik az innen kikerült népiskolai könyvek, melyek a magyar nép faji értékeit didaktikai értékké alakítják át s a Néptanítók Lapja által fejlesztőleg és országosan hat az intézet — elsősorban éppen igazgatója útján — az egész magyar népoktatásra.

*

Ezt a második korszakot (1899—1916.) az *átalakulás*, átszervezés korszaka váltja fel.

Életképes sarjak önállóságra törekszenek s ha az önálló élet feltételei megvannak, az összekapcsolt intézmények saját, önálló életet akarnak élni.

Gyertyánffy István nyugalomba vonultával az új igazgató, dr. Kiss Áron előtt e feltételek megteremtése állott feladatként; már az ő igazgatósága idejében meg is indult az elemi és polgári iskolai képzőnek elkülönítési s önállósítási folyamata, s ez teljesen végbe megy dr. Baló József igazgatósága idején.

Új remények, új perspektívák, új küzdelmek jellemzik ez átmeneti korszakot.

E sorok írója sokszor volt tanúja annak, miként vett új megúj lendületet (olykor miként lohadt) a két intézet önállóságához fűzött bizodalom az igazgatók lelkében és tanúja volt annak az áldozatos fáradozásnak, mellyel Kiss Áron és Baló József lelkük egész hevével, teljes energiájukkal létre hozták ez azt önállósítást.

A polgári iskolai tanárképző megmaradt a régi helyén, övé lett az egész Pedagógium épülete s az elemi tanítóképző 1911-ben bevonulhatott új otthonába.

Baló Józsefre várt az új épület berendezése s ő ezt a legnagyobb szeretettel, s a legnagyobb energiával hajtotta végre.

E korszak két képviselőjében új fundamentumok lerakóit kell tisztelnünk és becsülnünk.

Amíg alig ért véget az új alapon az új berendezkedés: megdördültek az ágyúk, jött a nagy világégés.

Bár mindannyiúnknak a lelkét betöltötte az a vágy, hogy a fegyverzörej közben se némuljanak el a muzsák (s egészen nem is hallgattak el), de hangjukat fátyolossá, szemük fényét bágyadttá, mozdulataikat fáradtakká, köntösüket tépetté tették a nehéz idők.

*

Még zengett az ég, még rengett a föld, mikor Baló J. nyugalomba lépte után Quint József hivatott el az intézet élére. (1916.)

A vihar vad rombolása adta a kísérő zenét az ő introitusához.

És jöttek még nehezebb idők, amikor a nemzet alkotmányának bástyáit kezdték ostromolni és megingottak a multak intézményeinek falai is.

És ő — olykor meg-megremegve — de mindig hittel és bizalommal és szilárdan állt őrhelyén s így álltunk mi is mellé és mellette.

Óh, hányszor sírt fel bennünk vele együtt a mélységes aggodalom martir-vérrel megszentelt intézetünk sorsa felett s mily révedezve tekintettünk a jövőbe!

Sohasem feledem el azt az 1919. évi évzáró ünnepélyt, melyen hatalmas beszéde alap gondolatát Dickensnek egyik karácsonyi történetéből — kedves, közös olvasmányunkból — vevé: szólván a multakra való visszaemlékezés hatalmas erkölcsi erejéről s mikor a beszéd után ifjaink elénekelték azt az ártatlan kis dalt:

Szeresd a gyermeket, a gyermek gyenge tö,

.....

Fogd meg a romboló viharnak ostorát,

Ne csapkodja vadúl azt a kis zsöngé fát —,

akkor mindenki érezte minden szónak, minden hangnak az igazi értelmét.

És jött a béke. Fájdalom, szimbólumként nekünk nem olajzást hozott, — mely balzsamot ígér, hanem tövises galyat, mely vért serkeszt.

És lassankint mégis megindult a munka az ő vezetése alatt, az intézet megifjult, derék tanárkarának önfeláldozó munkájától támogatva.

Csakhamar örömmel és büszkeséggel láttuk, hogy ebből az együtt és harmonikus működésből, »a kizajlott búfelhőkön« szép szívárvány kezd kibontakozni.

A közviszonyok által összekuszált helyzetet új fejlődés váltotta fel.

A régi hagyományok felelevenedtek; a hagyományokat átítatja a modern haladás szelleme.

Quint József széleskörű tudással, nagy megfigyelőképességgel felszerelve, sokszor és sokirányban külföldi útra megy s ott szer-

zett tapasztalatait a magyar viszonyokhoz alkalmazottan az egész vonalon értékesíti; úgy láttuk: a belső kiépítés, a lelki berendezés új korszaka jött el. Eleven, lüktető élet indul meg. A tanítás anyagának új kiválasztása kezdődik, új módszerek jegecesednek s emellett a népiskolai és tanítóképző-intézeti nevelés eszméje is centrális gondolattá érlelődik. A gyakorló iskola két osztatúvá fejlődik, mely újszerű, sajátos berendezéssel a didaktikai kiképzést nagy sikerrel végzi. Az intézetnek — első sorban igazgatója által — nagy szerepe van a népiskolai és tanítóképző-intézeti tantervek és metodikai utasítások megalkotásában. Évről-évre sok tanfolyam kel életre az intézettel kapcsolatosan, melyeken részint az intézet kebelében, részint azon kívül működő kiváló tanárok végzik a továbbképzés munkáját. A kiállítások régi nagy sikerei felújulnak. A népmívelési előadásorozatok az intézet társadalmi hatását fokozzák.

A megváltozott viszonyok új eszmekörének s az újabb metodikai vívmányoknak megvilágítására és terjesztésére — nagyrészt az igazgató közreműködése avagy irányítása mellett — a kézi- és vezérkönyveknek egész sorozata jelenik meg.

A Néptanítók Lapjával ismét új kapcsolat létesül: az intézet igazgatójára bízván a mintaszerű gyakorlati tanítások s az új tanterv végrehajtása érdekében létesített rovat vezetése.

A tanítóképző-intézeti tanárjelöltek kollégiuma az intézetben nyer elhelyezést, s ezzel a népiskola, a tanítóképző s ez utóbbinak tanárképzője új, összefüggő láncolatná fonódik.

Az intézet az ő közvetlen munkájának nagy intenzitása mellett hatalmas extenzitást ér el s épp ezért országos hatása is újra érezhetővé válik.

Ha ennek a korszaknak vezető gondolatát keresem, talán nem tévedek, ha azt a hagyományokhoz való hűséges ragaszkodásban s a modern haladás felé való törekvésben vélem megtalálhatónak.

Ez a két nagy érzék volt meg Quint Józsefben, párosulva nagy tudással, nemes érzéssel, lohadatlan energiával.

És ha intézetünk életének e negyedik — egy decenniumra terjedő — korszakát akarnám névvel megjelölni, úgy gondolom, azt legtalálóbban a *megújulás* korszakának nevezhetném.

*

Ez a korszak az ő nevéhez fűződik, legyen ez a név áldott miközöttünk!

*

És Isten áldása legyen mindenkoron a jövőben is e 60 éves múltú szép intézetem!

II.

Az iskolai év története.

1. Általános jellemzés.

A 60. iskolai évet szeptember hó 4.-én kezdtük meg és június hó 9.-én zártuk be. A lefolyt iskolai év fontosabb eseményei:

A múlt nyár folyamán intézetünkben két továbbképző tanfolyam volt. Az egyik egyhetes, a gyakorló iskolai tanítók részére; a másik, kéthetes testnevelési tanfolyam, az elemi iskolai tanítók részére.

Intézetünkben nyert elhelyezést az »Apponyi Kollégium«, mert a Polgáriiskolai Tanárképző Főiskolát Szegedre helyezték. A Kollégium vezetésével az intézet igazgatója bízott meg.

Budapest-Székesfőváros Iskolánkívüli Népművelési Bizottsága intézetünkben a nagyközönség részére 1928. okt. hó 1.-től 1929. évi május hó 6.-ig kéthetenként nyilvános ismeretterjesztő előadást rendezett, melyen növendékeink szavalatokkal és énekkarukkal működtek közre.

Horvay Ede ny. c. tan. kép. igazgató felesége elhunyt alkalmasból »Néhai Horvay Edéné kirándulási alap« címen 2000 pengő alapítványt tett, azzal a céllal, hogy kamataiból a szegénysorsú növendékek részére a kirándulásokon való részvételt lehetővé tegye.

Táncanfolyamot nyitottunk heti két órában növendékeink részére, amelyet jól sikerült táncvizsga zárt be.

A tanári testületben a következő változások történtek:

Árpássy Gyula tanárjelölt nevelő tanulmányainak folytatására Szegedre távozott. Kedves, rokonszenves egyéniségével mindnyájunk becsülését megnyerte.

A VKM. intézetünkhöz helyezte Lux Gyula, Szelényi Dezső és Procháska Ferenc dr. tanárokat.

A VKM. Drexler István állami polg. isk. tanárt nevelői szolgáltatásra osztotta be intézetünkhöz.

Éber Rezső tanár betegsége miatt három havi szabadságot kapott. Helyettesítésére Frigyes Béla tanár osztatott be.

Lépesné, Baur Irén gyak. isk. kézimunkatanítónő szabadságot nyert, helyettesítésével Drozdy Marianna fővárosi tanítónő bízott meg.

Intézetünkben egyes órákon a következő vendégek hospitáltak:

Bajczy M. Nechtildis, a soproni rk. tanítónőképzőintézet ped. tanára. Farkas M. Magdolna, a debreceni tanítónőképzőintézet ped. tanára. Tóth Lajos, a debreceni rk. tanítóképzőintézet zene-tanára és dr. Papp Ferenc, a debreceni ref. tanítónőképzőintézet igazgatója. Fodor Ferenc egyetemi tanár, az O. K. T. megbízásából a földrajz tanítását figyelte meg.

Örvendetes, hogy az új népiskolai tanterv életbeléptetése óta gyakorlóiskolánk munkája iránt állandó az érdeklődés. Mint az elmúlt években, úgy ebben is, tanítóképzőintézetek felsőbb évfolyamai, igazgatói, tanárai és gyakorlóiskolai tanítói, több vidéki és fővárosi tanító hosszabb-rövidebb időt töltött gyakorlóiskoláinkban. Ebben az évben a következő vendégek hospitáltak: A kiskunfélegyházi rk. tanítónőképzőintézet V. éves növendékei Baly M. Ildefonsa igazgatónő és több nővér vezetésével. Az esztergomi rk. tanítónőképzőintézet V. éves növendékei Naidler Róbert pápai kamarás, intézeti igazgató és több nővér vezetésével. Az esztergomi kir. kath. tanítóképzőintézet IV. éves növendékei Bartal Alajos igazgató és Szkalka Lajos tanár vezetésével. Dr. Pap Ferenc, a debreceni ref. tanítóképzőintézet igazgatója. Kárpáti Károly, a vakok intézetének tanára. Dr. Loczka Alajos és Gomási Nitto torinói tanítóképzőintézeti tanár. Jónás M. Hedvig, a szegedi r. kath. tanítónőképzőintézet tanára, Horváth M. Ancilla, Papp M. Róbert, a kiskunfélegyházi rk. tanítónőképzőintézet tanárai. M. Laetitia és M. Caecilia nővérek, az esztergomi rk. tanítónőképzőintézetből. Szücs János ref. tanítóképzőintézeti tanár Debrecenből. A pesthidegkúti áll. iskola tantestülete és Mészáros Jánosné áll. tanítónő több ízben. Fodor Ferenc egyetemi tanár, az O. K. T. kiküldötte a földrajz tanítást figyelte meg gyakorlóiskolánkban.

Halottaink: *Quint József*, c. főigazgató, április hó 26-án, este fél 9 órakor elhunyt. Temetése 1929 április hó 28-án 1/2 4 órakor a farkasréti temető nagy halottasházából történt.

A temetésen a gyászoló családon és rokonságon kívül jelen voltak: a tanári testület és az ifjúság, a magyar tanügyi világ kiválóságai, a testvérintézetek tanári testületének és növendékeinek képviselői, a megboldogultnak volt tanítványai és tisztelői nagy számban.

Az intézet énekkarának a »Mért oly borus« kezdetű gyászéneke után a temetési szertartást Zelliger Vilmos dr. apátplébános celebrálta, a szertartásos énekeket a kántorjelöltek énekelték. Ezután a búcsúbeszédet következtek. Kornis Gyula dr. államtitkár a vallás- és közoktatásügyi minisztérium, a Közoktatásügyi Tanács és a Magyar Pedagógiai Társaság nevében, Demény Károly ny. államtitkár az Orsz. Testnevelési Tanács, Körösi Henrik a Néptanítók Lapja, Szukováthy Imre dr. a Testnevelési Főiskola, az Ifjúsági Vöröskereszt és az Országos Cserkészszövetség, Frank Antal dr. a tanári testületünk, Molnár Oszkár a Tanítóképző-

intézetek főigazgatósága, Rákos István a Tanítóegyesületek Orsz. Szövetsége és a harmadik Tanügyi Kongresszus végrehajtóbizottsága, Párvy Endre a Tanítóképzőintézeti Tanárok Orsz. Egyesülete nevében mondtak búcsúbeszédet. A sirnál pedig Gruber László az intézet növendékei, Cser János az Apponyi Kollégium, Molnár János a volt tanítványok és a budapesti Tanítóképzőintézeti Iskolatársak Szövetsége nevében búcsúztak. Az intézet növendékeinek gyászéneke fejezte be a szomorú szertartást.

Kartalik Károly, intézetünkhöz irodai szolgálatra beosztott tanító, alig egy órával Quint József igazgatónak halála után hunyt el.

Szerény volt az ő munkaköre, de ezt oly szépen és tökéletesen töltötte be, hogy őt, mint a kötelességteljesítés és pontosság mintaképét, méltán állíthatjuk követendő példaként tanítványaink elé. Valóban olyan volt Kartalik Károly egész egyénisége, élete és jelleme, mint az ő jellegzetes szép írása: határozott, tisztavonalú és becsülésre méltó. Íróasztalát tanár, tanítvány és szülő egyforma bizalommal kereste fel s mindenkit azzal a figyelmes előzékenységgel szolgált ki, mint aki boldog, hogy szivességet tehet.

Koporsójára a tanári kar és az ifjúság koszorút helyezett, sirjánál pedig Nagy Ferenc tanár búcsúztatta el veszteségünk őszinte fájdalommal és felejthetetlen emlékéhez méltó kegyelettel.

Borenich Lajos 1. éves növendékünk 1929. június 7-én reggel, hat heti kinos szenvedés után elhunyt. Egyike volt a legszelebb, legbecsületesebb, kötelességtudó növendékeinknek. Egy szépnek ígérkező pályafutást a kezdetén állított meg a halál keze. Temetése az iskolaév zárónapján volt a rákoskeresztúri temetőben, sirjánál osztálytársai nevében Herbert Lajos búcsúzott megható szavakkal a korán elköltözöttől. Koporsójára a tanári kar és az ifjúság kegyelele jeléül koszorút helyezett.

2. Fontosabb rendeletek!

- 41.347/928. Szelényi Dezső tanárt az intézethez visszahelyezi.
- 44.153/928. Kiutalja a gyak. kiképzés óradijait.
- 37.456/928. A kert számára új kerítést engedélyez.
- 54.842/928. A szállítási szerződések megkötését szabályozza.
- 58.076/928. Könyvekre és tanszerekre nem nyújthat segélyt.
- 48.341/928. A mosókonyhára 2200 P-t utalványoz.
- 69.8116/928. Lux Gyula tanárt intézetünkhöz helyezi.
- 71.304/928. Quint József igazgatót az Apponyi Kollégium vezetésével bizza meg.
- 7.090/928. Magyar Gyula dr. hittanárrá kineveztetett és esküt tett.
- 98.723/929. Drexler István tanárt intézetünkhöz szolgálattételre osztja be.
- 68.059/929. Bali Mihály és Turóczy Gyula 400—400 P-s ösztöndíjat kapnak.

- 86.011/929. Kartalik Károly szabadságot nyer.
840-11-98/1929. Frank Antal dr. igazgatóhelyettesi megbízása.
- 8.401/929. A cserkészparancsnokokat mellékteendők alól felmenti.
- 840-05-75. Greszler Jenő képesítő vizsgálati miniszteri biztosi kinevezése.
- 84.084/929. Éber Rezső három havi szabadságot kap. Helyettesítésére Frigyes Béla tanárt osztja be.
- 83.011/929. Frank Antal dr.-t ideiglenesen megbízta az Apponyi Kollégium vezetésével.
- 84.068/929. Prochászka Ferenc dr. beosztása intézetünkhöz.
840-05-117/1929. Takács Béla képesítő vizsgálati min. biztosi kinevezése.
- 883-05-117/1929. Továbbképző tanítói tanfolyam Budapesten Frank Antal dr., Drozdy Gyula és Stelmár László előadókkal.
- 825/1929. Továbbképző tanítói tanfolyam tanítóképző-intézeti tanárok és gyakorló iskolai tanítók részére — Frank Antal és Drozdy Gyula előadókkal.
- 883-05-21/1929. Továbbképző tanítói tanfolyam Pápán, Frank Antal dr. és Drozdy Gyula előadókkal.
- 883-05-25/1929. Továbbképző tanítói tanfolyam Nyiregyházaán Frank Antal dr. és Drozdy Gyula előadókkal.

III.

1. Tanári testület — alkalmazottak.

1. **Quint József** † igazgató. Született 1882. IV. 28. Zombolyán. Képesítve van elemi isk., a mennyiség- és természettudományi szakcsoport tárgyaiból, tornából polgári iskolákra és természettudományokból tanítóképző-intézetekre. Tanít 1906. óta ennél az intézetnél. F. f. V. 2. Tanította a nevelési és tanítási gyakorlatot a IV. osztályban, a testtant a II. osztályban. Heti óráinak száma a hospitálással 8. Az internátus vezetője.

A Közoktatási Tanács előadó tanácsosa, tagja a Tankönyvügyi Bizottságnak, az Országos Ifjúsági Irodalmi Tanácsnak, a Népkönyvtári Bizottságnak, a Testnevelési Tanácsnak, a Testnevelési Főiskola igazgatótanácsának; tanítja a Testnevelési Főiskolán a pedagógiát; a Néptanítók Lapja tantervi rovatát vezeti és az Egységes Vezérkönyvek társszerkesztője; a magyar népművelési könyvek szerkesztőbizottsága II. szakosztályának elnöke és III. szakosztályának tagja, a Tanítóképző-intézeti Tanárok Országos Egyesületének elnöke, a Finn-ugor kulturkongresszusok magyar ötös bizottságának tagja; a Harmadik Egyetemes Tanügyi Kongresszus szakosztályi és tiszteletbeli elnöke; az Ifjúsági Vörös Kereszt Országos alelnöke; a Magyar Pedagógiai Társaság pénztárosa; a Társadalomtudományi Társaság, a Mária Dorottya Egyes. Tanítónői Szakosztályának választmányi tagja; az Országos Közegészségi Egyesület Antivenereás Bizottságának, a Magyar Filozófiai-, Gyermektanulmányi és Gyakorlati Lélektani-, Természettudományi Társaság tagja.

2. **Drozdy Gyula**, gyakorló iskolai tanító. Született 1881. XI. 17. Bajtán. Képesítve van elemi iskolákra és kézimunkából középfoku iskolákra. Tanít 1903-tól. Ebben az intézetben 1919. óta. F. f. VII. 3. Tanította a gyakorló elemi iskola I—IV. osztályát; részt vett a gyakorlati kiképzésben minden csoportban. Heti óráinak száma 30.

Az Országos Közoktatási Tanács, a Magyar Pedagógiai Társaság rendes tagja; a Néptanítók Lapja tantervi rovatának fő-

munkatársa, a magyar népművelési könyvek szerkesztőbizottsága II. osztályának tagja, a Társadalomtudományi Társaság tagja, a Tan. kép. int. Tanárok Egyesületének választmányi tagja, a Természettudományi Társaság tagja. Lakása: I., Márvány-u. 25.

3. **Éber Rezső**, rendes tanár. Született 1879. XI. 30. Ujpesten. Képesítve van elemi, a mennyiség- és természettudományi szakcsoport tárgyaiból, tornából polgári iskolákra és természettanból, kémiából, mennyiségtanból tanítóképző intézetekre. Tanít 1903, ennél az intézetnél 1925. óta. F. f. VI. 3. Tanította a mennyiség-tant és a természettant az összes osztályokban. Heti óráinak száma a hospitálással 18.

A Tanítóképzőintézeti Tanárok Egyesületének és a Természettudományi Társaság tagja. Népművelési tanfolyam előadója. Lakása: VII., Stefánia-út 2.

4. **Frigyes Béla**, beosztott tanár. Született 1892. III. 21. Nagybecskereken. Képesítve van elemi, a mennyiség- és természettudományi tárgyakból polgári iskolákra és a természettudományokból tanítóképző intézetekre. Tanít 1913 óta, ennél az intézetnél 1929 óta. F. f. VIII. 3. Tanította a mennyiség-tant és a fizikát az összes osztályokban. Heti óráinak száma 18.

A kir. magy. természettudományi társaság és az Orsz. polg. isk. tanáregyesület tagja. Lakása: X., Juranics-u. 13.

5. **Dr. Frank Antal**, rendes tanár, igazgatóhelyettes. Született 1884. VI. 26. Ócsanádön. Képesítve van elemi, a mennyiség- és természettudományi szakcsoport tárgyaiból a polgári iskolákra, a filozófiából és pedagógiából tanítóképző intézetekre. Tanít 1911, ennél az intézetnél — két évi megszakítással 1919. óta. F. f. VII. 3. Tanította a nevelést a IV. osztályban, a nevelési és a tanítási gyakorlatot a IV. és V. osztály egyik csoportjában. Heti óráinak száma a hospitálással 17. A cserkészcsapat pr. id. parancsnoka.

Az Apponyi Kollegium m. igazgatója. A Magyar Pedagógiai Társaság és az Aquinói Szent Tamás Társaság rendes tagja. A M. Pedagógiai Társaság id. pénztárosa. A Tanítóképző-intézeti Tanárok Egyesületének választmányi tagja. A Magyar Filozófiai Társaságnak, a Magyar Gyermektanulmányi és Gyakorlati Lélektani Társaságnak, a Magyar Társadalomtudományi Társulatnak tagja. A Mária Dorothea Egyesület Tanítónői Szakosztályának választmányi tagja. Lakása: I., Fűrj-u. 16.

6. **Jaloveczky Péter**, rendes tanár. Született 1879. VII. 28. Pálfalun. Képesítve van elemi, a mennyiség- és természettudományi tárgyakból polgári iskolákra és a természettudományokból tanítóképző-intézetekre. Tanít 1905., ennél az intézetnél 1919. óta. F. f. VII. 2. Tanította a természetrajzot és vegytant az összes

osztályokban, a testtant és az egészségtant. Heti óráinak száma a hospitálással 19. A IV. osztály főnöke.

A Természettudományi Társulat tagja, a Pedagógiai Társaság kültagja. Előadó a népfőiskolai tanfolyamon, a Tanítóképző-intézeti Tanárok Egyesületének választmányi tagja. Lakása: I., Németvölgyi-dűlő 12.786.

7. Kishonti Barna, rendes tanár. Született 1890. XII. 15. Losoncon. Képesítve van a mennyiség- és természettudományi tárgyakból, énekből polgári iskolákra és énekből, zenéből a tanítóképző-intézetekre. Tanít 1915, ennél az intézetnél 1919. óta. F. f. VIII. 2. Tanította az éneket és zenét az összes osztályokban és a róm. kath. egyházi éneket és zenét. Heti óráinak száma hospitálással 19. Internátusi nevelő-tanár.

A Tanítóképző-intézeti Tanárok Egyesületének tagja. Lakik: I., Fery Oszkár-u. 40.

8. Lux Gyula, rendes tanár. Született 1884. IV. 20. Henczko, Gömör m. Képesítve van elemi, a nyelv- és történettudományi tárgyakból polgári iskolákra és magyarból-németből tanítóképző-intézetekre. Tanít 1909, ennél az intézetnél 1928 óta. F. f. VII. 3. Tanította a német nyelvet az I.—V. osztályokban és vezette a fakultatív német nyelvi gyakorlatokat. Heti óráinak száma hospitálással 18.

Az Országos Közoktatási Tanács tanácsosa, az Országos Tankönyvügyi Bizottság előadója, a Magyar Pedagógiai Társaság rendes tagja, a Tanítóképző-intézeti Tanárok Egyesületének, az Országos Polgáriiskolai Tanárok Egyesületének, a Társadalomtudományi Társaság, a Természettudományi Társaság, a Magyar Philológiai Társaság tagja. Lakása: I. Orbánhegyi-út 9/a.

9. Dr. Magyar Gyula, rendes hittanár. Született 1901. X. 12. Szolnokon. Filozófiai, teológiai, kánonjogi, jog- és államtudományi tudor. Tanít 1924 óta, ebben az intézetben 1926. óta. F. f. IX. 2. Tanította a hittant az I.—IV. osztályban heti 8 órában, a hitelemzéstant az V. osztályban heti 2 órában és a gyakorló iskolában heti 4 órában. Végezte a vasárnapi szentmiséket és az exhortációkat.

A kir. magy. tudományegyetemi közgazdaságtudományi kar közigazgatástani Intézete Szemináriumának egyházjogi és magyar magánjogi előadója, az esztergomi érsegi főszentszék budapesti vizsgálóbíróságának jegyzője. Lakása: I., Lejtő-út 3.

10. Mesterházy Jenő, rendes tanár. Született 1888. VII. 24. Nezsideren. Képesítve van elemi, a nyelvtörténettudományi tárgyakból polgári iskolákra és történelemből, magyarból, földrajzból, tornából tanítóképző-intézetekre. Tanít 1912, ennél az intézetnél 1919 január óta. F. f. VIII. 1. Tanította a történelmet, földrajzot, magyar nyelvet, német nyelvet és testgyakorlást a II. osztályban;

a történelmet, földrajzot és testgyakorlást a IV. osztályban. Heti óráinak száma a hospitálással 17. A II. osztály főnöke.

A Tan. kép. int. Tanárok Egyesületének választmányi tagja. Lakása: I., Királyhágó-u. 22.

11. **Nagy Ferenc**, rendes tanár. Született 1883. XI. 5. Nagybaconban. Képesítve van elemi, a nyelvtörténelemtudományi tárgyakból polgári iskolákra és magyarból, történelemből, földrajzból tanítóképző-intézetekre. Tanít 1909, ennél az intézetnél 1911. óta. F. f. VII. 2. Tanította a magyar, történelmet és földrajzot a III. o.-ban, a magyart és alkotmánytant az V. o.-ban, a tornát az I., III. és V. o.-ban és vezette a játék-délutánt. Heti óráinak száma a hospitálással 19. Az V. osztály főnöke, a sportkör vezetője.

Az Erzsébet Népakadémia igazgatósági- és a Tanítóképző-intézeti Tanárok Egyesületének választmányi tagja. Lakása: VIII., Bérkocsis-u. 16.

12. **Németh Sándor**, rendes tanár. Született 1876. III. 18. Körmenen. Képesítve van az elemi, a nyelvtörténelemtudományi tárgyakból, zenéből polgári iskolákra és magyarból, történelemből, földrajzból a tanítóképző-intézetekre. Tanít 1901, ennél az intézetnél 1919. óta. F. f. VI. 2. Tanította a magyart az I. és IV., történelmet, földrajzt és zenét az I. osztályban, ugyancsak zenét a II—V. osztály egy-egy csoportjában. Heti óráinak száma hospitálással 18. Az önképzőkör tanárelnöke.

A Pedagógiai Társaság kültagja. A Tanítóképző-intézeti Tanár-egyesület választmányi tagja. A budapesti Népfőiskolai Széchenyi Szövetség társelnöke, népfőiskolai tanfolyamot vezetett, a népművelési könyvszerkesztő bizottság tagja. Lakása: Ugocsa-u. 3.

13. **Szalatsy Richárd**, gyakorló iskolai tanár. Született 1882. IV. 14. Győrben. Képesítve van elemi iskolákra, polgári iskolákra, tanítóképző-intézetekre. Tanít 1901. óta, ennél az intézetnél 1927. óta. Tanította a gyakorló isk. III—VI. osztályát, részt vett a gyakorlati kiképzésben. Heti óráinak száma 30.

Tanítóképző-intézeti Tanárok Egyesületének tagja. A Gyermektanulmányi Társaság tagja. Lakik: I., Horthy Miklós-út 76.

14. **Szelényi Dezső**, rendes tanár. Született 1888. VIII. 2. Toporcon. Képesítve van elemi, a nyelvtörténelemtudományi tárgyakból polgári iskolákra és magyar-németből tanítóképző-intézetekre. Tanít 1912 óta; ennél az intézetnél 1928 óta irodai szolgálatot teljesít. F. f. VII. 3.

A Tanítóképző-intézeti Tanárok Orsz. Egyesületének tagja. Lakása: I., Szt. János-tér 2. fsz. 5.

15. **Tscheik Ernő**, rendes tanár. Született 1880. III. 13. Nagykanizsán. Képesítve van rajzból középiskolákra és kézimunka-tanfolyamok önálló vezetésére. Tanít 1905, ennél az intézetnél 1919. óta. F. f. VII. 2. Tanította a rajzot és a kézimunkát az összes osztályokban. Heti óráinak száma hospitálással 18.

A Rajztanárok Egyesületének választmányi tagja és a Tanítóképző-intézeti Tanárok Egyesületének tagja. Lakása: I., Böszörményi-út 8. IV. 1.

16. **Váradi József**, rendes tanár. Született 1888. VIII. 6. Budapesten. Képesítve van elemi, a nyelvtörténelemtudományi tárgyakból polgári iskolákra és filozófiából, pedagógiából, tornából tanítóképzőkre. Tanít 1914., ebben az intézetben 1921. óta F. f. VIII. 1. Tanította a neveléstani tárgyakat az V. osztályban, a tanítási gyakorlatot az V. osztályban és a német nyelvet a III. osztályban. Heti óráinak száma 14. Köztartásvezető. Az ifj. Abstinens Egyesület tanárelnöke.

A Magyar Pedagógiai Társaság rendes tagja, az Országos Széchenyi Kuria tagja, az Országos Széchenyi Szövetség törzstagja, a Népfőiskolai Széchenyi Szövetségek szövetségtanácsának igazgatója, az Országos Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság rendes tagja, a Tan.-kép. Int. Tanárok Orsz. Egyesületének választmányi tagja, a Magyar Társadalomtudományi Társulat tagja, a Budapesti Népfőisk. Széchenyi Szövetség társelnöke, az Erzsébet Népakadémia igazg. tagja, a Magyar Népművelés Könyvei szerkesztő bizottságának tagja. Lakása: I., Fery Oszkár-u. 40.

17. **Drexler István**, beosztott tanár. Született 1901. V. 2. Képesítve az elemi, magyar nyelvtörténet tudományi, magyar nyelv-németnyelvi, testnevelési tárgyakból polgári iskolákra. Közgazdász. Műegyetemi k. tanársegéd. Tanít 1926 óta, ennél az intézetnél 1929 óta. Internátusi nevelőtanár.

Közgazdasági Társaság tagja. Magyar Pedagógiai Társaság kültagja. Magyar Pszichológiai Társaság tagja. Orsz. Polgáriiskolai Tanáregyesület Sajtóbizottság tagja. Budapesti (Budai) Torna Egylet tagja. Iskolán kívüli népművelési előadó. Lakása: I., Fery Oszkár-utca 40.

18. **Horvay Ede**, óraadó. Ny. c. tanítóképző-intézeti igazgató. Tanított német nyelvet és zenét. Heti óráinak száma hospitálással együtt 14. Lakása: I., Böszörményi-út 31.

19. **Snašel Ferenc**, óraadó. Ny. c. tanítóképző-intézeti igazgató. Tanította a gazdaságtant valamennyi osztályban. Heti óráinak száma 10. Az Ifj. Segítő Egyesület tanárelnöke. Lakása: I. Böszörményi-út 31.

20. **Lépesné Bauer Irén**, a II. ker. tanítóképző-intézet rendes tanára. Tanította a gyakorló iskolában a női kézimunkát heti 1 órában.

21. **Pázmán József**, középiskolai tanár. Tanította a tót nyelvet heti 2 órában.

22. **Széles Sándor**, ref. lelkész. Tanította a hittant a tanítóképzőben és a gyakorló iskolában heti 6 órában. Lakása: I. Bercsényi-u. 10. sz. IV. 5.

23. Glatz József, ág. ev. hitoktató. Tanította a hittant a tanítóképzőben és a gyakorló iskolában heti 6 órában. Lakása: II. Pasaréti-út 59.

*

Leventeoktatók: *Tasnády Imre* főelőadó, endrődi *Endrődy Leó*, vitéz *Vargha Ferenc* és *Zacharia Sándor* főoktató. Oktatták a leventéket heti 2 órában.

Az intézeti orvos: *Vladár Márton* dr., m. kir. egészségügyi főtanácsos, az Erzsébet-kórház főorvosa. 1911. óta működik az intézetnél. Lakása: I. Pauler-u. 8. sz.

Gazdasszony: özv. *Pessina Vilmosné*. 1924. óta működik az intézetnél. Az intézetben lakik.

Kertész: *Szláby József*. 1911. óta teljesít szolgálatot. Az intézetben lakik.

Kezelő altiszt: *Horváth István*. 1913. óta van az intézetnél. Az intézetben lakik.

2. A tanári testület tagjainak iskolán kívüli előadásai.

Drozdy Gyula. A Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Ur, az Országos Közoktatási Tanács kebeléből, 76.188/1928. sz. rendeletével a balkányi tanyai iskolák és az ózdi nyolcosztályos elemi népiskola, Quint József halála után pedig az ujfehértói népiskolák módszeres eljárásának és tanulmányi eredményének megfigyelésére küldte ki.

Quint Józseffel és Frank Antal dr.-ral a veszprémi tanítóképző-intézet meghívására az ottani tanár- és tanítóság előtt tartott az új tantervvel kapcsolatban mintatanítást.

A Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Ur megbízásából Nagykanizsán, a Zalavármegyei Tanítóegyesület közgyűlésén, előadást és mintatanítást tartott.

A Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Ur megbízásából Balassagyarmaton, a Nógrád vármegyei Általános Tanítóegyesület közgyűlésén Quint Józseffel egyetemben az új tanterv keresztülviteléről tartott előadást s ezzel kapcsolatban mintatanítást.

1928. év nyarán Quint Józseffel Budapesten a tanítóképző-intézeti gyakorlóiskolai tanítók számára, Kalocsán és Sárospatakon pedig a tanítók számára tartott továbbképző tanfolyam előadója volt.

Frank Antal dr. *A Szülők Iskolájában:* Mit tehetnek a szülők a cserkészlet szellemében való nevelésre vonatkozólag? A háztartási alkalmazott szerepe a nevelésben. A testvéreknek egymásra való hatása.

A rádióban: Az engedelmesség. A pályaválasztás.

A Tanítóképző intézeti Tanárok Országos Egyesületében: A pedagógia tanárainak képzése. Megemlékezés Quint Józsefről.

A Mária Dorothea Egyesületben: Emlékezés Quint Józsefre.

Németh Sándor. *Üllön:* A lelkiismeret Arany balladáiban. *Vecsésen:* A kuruc költészet. A Hunyadiak. Hazánk megcsonkítása. *Monoron:* Hazánk fénykora. A humor irodalmunkban. *Kispesten:* A humor irodalmunkban. Magyarságunk meghatározói. *Wekerletelepen:* Nemzeti nyelvünk, dalaink, táncaink. *Pomázon:* A kuruc idők. A családi érzés Petőfi költészetében. *Dunakeszin:* Az édesanya költészete. *Budapesten:* Lágymányosi, Szabad-Lyceum: Magyarságunk. *Alagon:* A humor. *Pestszentlőrincen:* A humor irodalmunkban. *Budapesti Népfőiskolán:* Széchenyi Szövetség: Magyarságunk.

Ezenkívül előadásokat tartott a népművelési előadókat képző zamárdi és keszthelyi tanfolyamokon összesen 10 órán.

Váradi József. A III. Egyetemes Tanügyi Kongresszus Népművelési Szakosztályában »Az iskolán kívüli népművelés pedagógiai és didaktikai kérdései« címen tartott előadást. Határozati javaslatát elfogadták.

1928. augusztus 6—18-áig a kisebbségi iskolák tanítói számára Baján rendezett továbbképző-tanfolyamon ismertette: 1. A nemzeti kisebbségekre vonatkozó törvényes intézkedéseket. 2. Az új népiskolai tantervet, vonatkozással az A-, B- és C-típusú népiskolák tantervére. 3. Az olvasmánytárgyalás módszerét különös tekintettel a különböző típusú iskolákra. A téli félévben a VIII. ker. levették népfőiskolai tanfolyamán »Az ember lelki és erkölcsi világa«-ból tartott előadásokat.

Március 10-én *Monoron* »Széchenyi életbölcselete« címen tartott előadást. Március 13-án *Kispesten* tartotta meg »A szabadság eszméje« címen a népművelési bizottság évadzáró előadását.

Április 29-én a váci Urániában két előadást tartott »Széchenyi alkotásai« és »Széchenyi életeszménye« címen.

Június 23-án elnökölt a *Budapesti Népfőiskolai Széchenyi Szövetség* VII. évi rendes közgyűlésén.

IV.

1. NÖVENDEKEK.

I. OSZTÁLY.

Osztályfőnök. NÉMETH SÁNDOR.

Sor- szám	A növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Adámi Rezső	1910. jún. 26.	Ada (Bács-B. m.)	róm. kath.
2.	Barotányi Jenő	1913. aug. 6.	N.-magyar (Pozs.m.)	róm. kath.
3.	Bálint János	1914. jún. 10.	Jászkarajenő	róm. kath.
4.	Bíró Zsolt.	1914. jan. 13.	Rákospalota	ref.
5.	**Borenich Lajos	1912. aug. 25.	Komorske-Moravica	róm. kath.
6.	Borsovitcz Gábor	1913. febr. 26.	Nyitrabánya	róm. kath.
7.	Csáki Imre	1914. szept. 27.	Szolnok	ref.
8.	Dobos József	1913. nov. 1.	Endrőd	ref.
9.	Erdélyi György	1911. ápr. 21.	Öttevény (Győr vm.)	ág. h. ev.
10.	Farkas Sándor	1912. jan. 21.	Kemenespálfa	ág. h. ev.
11.	Frnya Sándor	1913. szept. 25.	Ózd (Borsod)	ág. h. ev.
12.	Gattyán Imre	1912. máj. 10.	Ócsa (Pest vm.)	róm. kath.
13.	Gilányi László	1914. jan. 5.	Budapest	róm. kath.
14.	Gyenge Bíró Lajos	1913. aug. 1.	Nyárádtő (Maros-T.)	róm. kath.
15.	*Hageman János	1912. dec. 27.	Rákoskeresztúr	ág. h. ev.
16.	*Hegedűs Sándor	1912. máj. 30.	Bátya (Pest vm.)	róm. kath.
17.	Herbert Lajos	1912. jún. 8.	Budafok	róm. kath.
18.	Kelecsényi Hugó	1914. szept. 30.	Kapuvár	róm. kath.
19.	*Kovács Béla	1913. jan. 28.	Temesvár	róm. kath.
20.	Kutasi György	1913. júl. 13.	Budapest	róm. kath.
21.	Merreider János	1913. márc. 2.	Esztergom	róm. kath.
22.	Mestanek Sándor	1914. jún. 2.	Budapest	róm. kath.
23.	Németh Ferenc	1911. jún. 8.	Somogyfőszék	róm. kath.
24.	Németh Gyula	1913. dec. 28.	Budapest	ág. h. ev.
25.	Ótvös Lajos	1912. febr. 25.	Mátyásföld	róm. kath.
26.	Palotás Béla	1912. júl. 5.	Budapest	róm. kath.
27.	Papp Béla	1912. szept. 19.	Pestszentlőrinc	róm. kath.
28.	*Papp Gábor	1913. jan. 7.	Érd (Fehér vm.)	róm. kath.
29.	Papp Zoltán	1914. jún. 3.	Budapest	ref.
30.	Pál Emil	1913. dec. 9.	Budapest	ref.
31.	Pfemeter István	1913. márc. 24.	Mosonszentpéter	róm. kath.
32.	Pucher Béla	1914. febr. 23.	Budapest	róm. kath.
33.	Ruckmich György	1914. ápr. 22.	Budapest	róm. kath.
34.	Simkó Tibor	1914. ápr. 26.	Budapest	róm. kath.
35.	Schönwizsky Pál	1912. szept. 14.	Budapest	róm. kath.
36.	Schwecht László	1914. ápr. 2.	Ujpest	róm. kath.
37.	Tálos Géza	1913. szept. 21.	Balatonfüred	ref.
38.	Varga József	1913. jan. 13.	Dunavecse	ref.
39.	Ványi Gábor	1914. márc. 21.	Dunaföldvár	róm. kath.
40.	Ványi Gyula	1914. márc. 31.	Siómaros	ref.
41.	Virág István	1914. ápr. 22.	Marcali	róm. kath.

Jegyzet. A *-gal jelöltek kimaradtak.

A **-gal jelölt meghalt.

II. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: MESTERHÁZY JENŐ.

Sor- szám	A növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Bay Barnabás	1910. ápr. 19.	Budapest	róm. kath.
2.	Buzi Sándor	1912. máj. 20.	Sarkad	ref.
3.	Csaplár Pál	1912. szept. 29.	Pesterzsébet	róm. kath.
4.	Cseh József	1911. jun. 19.	Nagyvárad	róm. kath.
5.	*Diener Lajos	1913. dec. 23.	Budapest	róm. kath.
6.	Diskant István	1913. okt. 24.	Budafok	róm. kath.
7.	Habony Endre	1913. máj. 21.	Budapest	róm. kath.
8.	Háros Antal	1911. jan. 12.	Budapest	róm. kath.
9.	Hefkó Lajos	1912. nov. 26.	Budapest	róm. kath.
10.	Herich József	1911. nov. 30.	Salgóbánya	róm. kath.
11.	Holly Rezső	1912. nov. 19.	Martonvásár	róm. kath.
12.	Hülber Gynla	1911. febr. 4.	Várpalota	róm. kath.
13.	Kapiller Ernő	1913. szept. 28.	Kismarton	róm. kath.
14.	Kellner Károly	1911. ápr. 16.	Ercsi	róm. kath.
15.	Kiss Lajos	1910. nov. 14.	Gyermely	ref.
16.	Kiss László	1913. jun. 26.	Muraszombat	ref.
17.	Koller Henrik	1913. máj. 11.	Somogyuszil	evang.
18.	Mészégető Imre	1911. okt. 5.	Balatonujlak	róm. kath.
19.	*Mundi Tibor	1913. ápr. 2.	Vámosmikola	róm. kath.
20.	Nádasdy Ottó	1912. jun. 10.	Mohora	evang.
21.	Nagy László	1913. aug. 1.	Budapest	róm. kath.
22.	Néhay Józef	1913. jan. 13.	Kőröshegy	róm. kath.
23.	Nyuli József	1911. jun. 1.	Dunapentele	róm. kath.
24.	Paláncsánin Gyula	1909. szept. 17.	Budapest	róm. kath.
25.	Papp József	1913. jun. 9.	Budapest	ref.
26.	Perl István	1911. febr. 2.	Budapest	róm. kath.
27.	Pozderka István	1912. dec. 15.	Törökszentmiklós	róm. kath.
28.	Simoncsics Antal	1909. ápr. 27.	Aranyosmarót	róm. kath.
29.	Szabó György	1912. dec. 24.	Bicske	róm. kath.
30.	Szánti László	1912. jan. 1.	Sepsiszentgyörgy	róm. kath.
31.	Szántó Béla	1912. aug. 13.	Budapest	róm. kath.
32.	Szijjártó János	1912. febr. 12.	Székesfehérvár	róm. kath.
33.	Taliga Miklós	1912. nov. 30.	Cinkota	ref.
34.	Térdy György	1911. dec. 31.	Felsőgalla	róm. kath.
35.	Varga Lajos	1912. máj. 2.	Budapest	róm. kath.
36.	Weichhart Kálmán	1911. febr. 16.	Budapest	róm. kath.
37.	Zsebők István	1910. aug. 11.	Pesterzsébet	róm. kath.
38.	Zsohár Gyula	1912. ápr. 23.	Kisrákos	ref.

A *-gal jelöltek az év folyamán kimaradtak.

III. OSZTÁLY.

Osztályfőnök: TSCHEIK ERNŐ.

Sor- szám	A növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Andrusecz István	1910. nov. 24.	Budapest	róm. kath.
2.	Arany Lajos	1911. nov. 13.	Váchartyán	ref.
3.	Chmel József	1912. jun. 14.	Etes	róm. kath.
4.	Csulik István	1911. nov. 20.	Budapest	ág. ev.
5.	Faragó László	1911. okt. 4.	Budapest	róm. kath.
6.	Gyenes József	1911. okt. 5.	Maglód	ág. ev.
7.	Halmi Tivadar	1909. ápr. 15.	Hőgyész	róm. kath.
8.	Jancsó Pál	1911. jan. 17.	Jobbágyi	róm. kath.
9.	Jäger István	1907. dec. 4.	Rákosszentmihály	róm. kath.
10.	Kern Sándor	1912. márc. 12.	Paks	róm. kath.
11.	Kovács Barnabás	1910. jul. 2.	Sepsiszentgyörgy	róm. kath.
12.	Krisko Mihály	1909. aug. 20.	Mende	ág. ev.
13.	Liszi Pál	1912. jan. 4.	Györszentmárton	róm. kath.
14.	Meskó Jenő	1912. márc. 24.	Huszt	g. kath.
15.	Ménesi Dezső	1910. dec. 9.	Mindszent	róm. kath.
16.	Mészáros Árpád	1912. márc. 10.	Martonvásár	róm. kath.
17.	Molnár János	1911. jan. 28.	Marcali	róm. kath.
18.	Pisztel Róbert	1912. szept. 7.	Gyergyóalfalú	róm. kath.
19.	Révay Ferenc	1909. nov. 2.	Kispest	róm. kath.
20.	Samú István	1911. szept. 9.	Budapest	róm. kath.
21.	Sánta Károly	1911. nov. 3.	Orsova	róm. kath.
22.	Szabó Ferenc	1912. okt. 23.	Békéscsaba	róm. kath.
23.	Szamkó Alajos	1912. aug. 20.	Mátraverebély	róm. kath.
24.	Szekeres József	1912. márc. 14.	Budapest	róm. kath.
25.	Szojka Ferenc	1908. nov. 6.	Sóskút	róm. kath.
26.	Szögedi József	1911. aug. 11.	Budapest	róm. kath.
27.	Tari István	1909. nov. 7.	Lupény	ref.
28.	Tokár Béla	1912. ápr. 19.	Fiume	róm. kath.
29.	Tóth Lajos	1909. dec. 12.	Piskitelep	ref.
30.	Turóczy Béla	1911. okt. 8.	Zólyom	róm. kath.
31.	Uherkovich Gábor	1912. okt. 20.	Dobsina	róm. kath.
32.	Völgyi Zoltán	1910. jan. 14.	Lendvakecskés	róm. kath.
33.	Walter Ferenc	1911. ápr. 10.	Kispest	róm. kath.

IV. OSZTÁLY.
Osztályfőnök : JALOVECZKY PÉTER.

Sor- szám	A növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Bali Mihály	1910. aug. 31.	Fadd (Tolna m.)	róm. kath.
2.	Brandt Béla	1909. márc. 24.	Ujantálvölgy (Gömör)	róm. kath.
3.	Bubenik Ernő	1911. máj. 20.	Kassa (Abauj m.)	róm. kath.
4.	Bugyi Béla	1909. jún. 8.	Farmos (Pest m.)	róm. kath.
5.	Csatth István	1909. ápr. 28.	Kékes (Szolnok m.)	róm. kath.
6.	Deák Zsigmond	1910. máj. 25.	Mány (Fejér m.)	ref.
7.	Durnyi György	1908. máj. 23.	Gyöngyös(Hevesm.)	róm. kath.
8.	Elek Sándor	1908. aug. 26.	Sarkad (Bihar m.)	ref.
9.	Forgó István	1909. nov. 9.	Budapest	róm. kath.
10.	Fürcht Ferenc	1910. okt. 2.	Csepel (Pest m.)	róm. kath.
11.	Gilmayer Márton	1911. ápr. 5.	Törökbálint (Pest.)	róm. kath.
12.	Gyöngyösi Károly	1910. márc. 27.	Sarkad (Bihar m.)	ref.
13.	Horváth Ernő	1910. okt. 30.	Losonc (Nógrád m.)	róm. kath.
14.	Kiss János	1910. nov. 24.	Szentendre (Pestm.)	róm. kath.
15.	Koch István	1911. júl. 15.	Budapest	ág. ev.
16.	Marx Viktor	1909. okt. 13.	Komárom	róm. kath.
17.	Pabst Ede	1911. febr. 13.	Érd (Fejér m.)	róm. kath.
18.	Pechloch Adolf	1909. okt. 26.	Szentendre (Pestm.)	róm. kath.
19.	Petrovits Gusztáv	1910. jan. 3.	Érd (Fejér m.)	róm. kath.
20.	Pödör János	1911. febr. 2.	Kapuvár (Sopronm.)	róm. kath.
21.	Samu György	1909. jún. 3.	Nagysitke (Vas m.)	róm. kath.
22.	Sarodi Gyula	1910. aug. 5.	Budapest	róm. kath.
23.	Szilágyi Károly	1909. szept. 24.	Gyulavári (Békésm.)	ref.
24.	Tihanyi Jeud	1911. jan. 1.	Hegybánya (Hontm.)	róm. kath.
25.	Tóth János	1910. máj. 1.	Budapest	ref.
26.	Tőke Gyula	1911. szept. 19.	Budapest	róm. kath.
27.	Turóczy Gyula	1908. nov. 8.	Zólyom (Zólyom m.)	róm. kath.
28.	Varga István	1911. jan. 14.	Paks (Tolna m.)	ref.
29.	Záboji Tibor	1909. jan. 27.	Budapest	ág. ev.
30.	*Siklaci Imre	1910. júl. 12.	Aszód	róm. kath.

* Kimaradt.

V. OSZTÁLY.
Osztályfőnök: NAGY FERENC.

Sor- szám	A növendék neve	Születésének ideje	Születésének helye	Vallása
1.	Balog Ferenc	1907. jun. 1.	Tata (Komárom)	róm. kath.
2.	Bencze Dezső	1909. jun. 23.	Kispest (Pest m.)	róm. kath.
3.	Dani István	1908. aug. 31.	Zánka (Zala)	ág. ev.
4.	Duchnovszky Győző	1910. jan. 31.	Jánk (Szatmár)	róm. kath.
5.	Gaál Péter	1910. aug. 11.	Szabadszállás (Pest)	ref.
6.	Geréb Árpád	1910. szept. 14.	Érszakácsi (Szilágy)	ref.
7.	Gruber László	1906. okt. 8.	Romonya (Baranya)	róm. kath.
8.	Hajdics László	1910. jan. 16.	Majsamiklósvár	róm. kath.
9.	Herengel János	1909. jul. 8.	Vértessomló (Kom.)	róm. kath.
10.	Kajáriák Sándor	1910. márc. 12.	Bercel (Nógrád)	róm. kath.
11.	Kanyó Bálint	1909. febr. 4.	Zámoly (Fejér)	ref.
12.	Kántor Géza	1008. febr. 20.	Ószöny (Komárom)	róm. kath.
13.	Kelemen József	1910. febr. 12.	Polány (Somogy)	róm. kath.
14.	Klebiczky István	1909. máj. 20.	Hódmezővásárhely	ág. ev.
15.	Kovács Zoltán	1905. okt. 1.	Kispest (Pest m.)	róm. kath.
16.	Kresz Lajos	1901. márc. 9.	Braidaföld (Baranya)	róm. kath.
17.	Kristó István	1908. okt. 27.	Budapest (Pest)	róm. kath.
18.	Moldvay Árpád	1907. febr. 10.	Endrőd (Békés)	róm. kath.
19.	Moldvay László	1909. jul. 4.	Endrőd (Békés)	róm. kath.
20.	Nagy Béla	1910. márc. 8.	Hatvan (Heves)	róm. kath.
21.	Nagy István	1910. szept. 4.	Túrkeve (Szolnok)	ref.
22.	Pap Zoltán	1907. jun. 26.	Gácsliget (Nógrád)	ág. ev.
23.	Rebi Ferenc	1910. máj. 22.	Ujpest (Pest)	ref.
24.	Rithnovszky János	1909. márc. 15.	Abony (Pest)	róm. kath.
25.	Salamon János	1911. márc. 25.	Dunaföldvár (Tolna)	róm. kath.
26.	Schmidt Antal	1906. dec. 5.	Torbágy (Pest)	róm. kath.
27.	Schöndorf Gyula	1909. okt. 31.	N.gomba (Somogy)	róm. kath.
28.	Sóti László	1909. márc. 12.	Budapest	róm. kath.
29.	Szabó Kálmán	1908. jun. 22.	Balatonendréd	ref.
30.	Szenyán Pál	1909. aug. 29.	Péteri (Pest m.)	ág. ev.
31.	Völgyesi József	1907. jun. 29.	Iharos (Somogy)	rom. kath.

2. Statisztikai kimutatás a növendékekről.

Létszámi változások	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen
	o s z t á l y					
Beiratkozott	41	38	33	30	31	173
Évközben kimaradt	4	2	—	1	—	7
Meghalt	1	—	—	—	—	1
Év végén vizsgát tett	36	36	33	29	1	165
Előképzettség szerint:						
Polgári	41	—	—	—	—	41
Gimnázium	—	—	—	—	3	3
Tanítóképző	—	38	33	30	28	129
Összesen	41	38	33	30	31	173
Kor szerint:						
1914-ben született	13	—	—	—	—	13
1913-ban	14	10	—	—	—	24
1912-ben	10	13	11	—	—	34
1911-ben	3	10	11	8	1	33
1910-ben	1	3	4	10	9	27
1909-ben	—	2	5	9	8	24
1908-ban	—	—	1	3	5	9
1907-ben	—	—	1	—	4	5
1906-ban	—	—	—	—	2	2
1905-ben	—	—	—	—	1	1
1904-ben	—	—	—	—	—	—
1903-ban	—	—	—	—	—	—
1902-ben	—	—	—	—	—	—
1901-ben	—	—	—	—	1	1
Összesen	41	38	33	30	31	173
Vallás szerint:						
Róm. kath.	28	30	26	22	21	127
Ref.	8	6	3	6	6	29
Ág. h. ev.	5	2	3	2	4	16
Gör. kath.	—	—	1	—	—	1
Összesen	41	38	33	30	31	173
Anyanyelv szerint:						
Magyar	41	38	33	30	31	173

Lakóhely szerint:	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen
	o s z t á l y					
1. Budapest	19	15	10	12	4	60
2. Békés	—	—	1	1	2	4
3. Bihar	—	1	—	2	—	3
4. Borsod	2	—	—	—	—	2
5. Csongrád	—	—	—	—	1	1
6. Esztergom	—	1	—	—	—	1
7. Fejér	1	4	2	1	3	11
8. Győr	1	—	1	—	—	2
9. Hajdu	—	—	—	—	1	1
10. Heves	—	—	1	1	1	3
11. Hont	—	1	—	—	—	1
12. Komárom	—	1	—	—	1	2
13. Moson	1	—	—	—	—	1
14. Nógrád	1	3	1	1	1	7
15. Pest	8	6	8	9	8	39
16. Somogy	2	3	2	—	4	11
17. Sopron	1	—	—	1	—	2
18. Szatmár	—	—	—	—	1	1
19. Szolnok	—	—	1	—	1	2
20. Tolna	1	—	3	1	1	6
21. Vas	1	1	—	1	—	3
22. Veszprém	1	1	—	—	1	3
23. Zala	2	1	3	—	1	7
Összesen	41	38	33	30	31	173
A szülők foglalkozása:						
Tanár, tanító	9	5	4	5	11	34
Tisztviselő	2	4	5	1	3	15
Közalkalmazott	5	5	3	3	5	21
Altiszt	4	4	4	5	2	19
Szeretetházi növendék	2	—	2	—	—	4
Iparos	4	9	7	6	—	26
Munkás	7	—	1	3	2	13
Östermelő	4	3	3	4	4	18
Egyéb	4	8	4	3	4	23
Összesen	41	38	33	30	31	173

V.

Épület.

Épületünk belsejében a múlt nyár folyamán kisebbfokú tatarozást végeztünk. Azonban elmaradt s rövid időn belül elvégzendő az épület külső falának átjavítása, mázolása, az esőcsatornák és párkánypléhezés átjavítása, az ablakráámák mázolása, az ajtók rendbehozása. A külső vakolat omlik s veszélyezteti a járókelők testi épségét.

Udvar.

Szép nagy udvarunk kizárólag a játék és sport céljait szolgálja. Nagyon kívánatos volna az udvarnak vizelvezető csatornával való ellátása.

Kert.

Az intézet kertje 700 négyzetöl. Beosztása és üzemterve olyan, hogy a tanítás céljait szolgálja. Azért a kertben a termelés minden ágának jut egy kis terület. Van a kertben: faiskola, konyhakert, termő szőlő, virágos kert, mezőgazdasági növények telepe, magtermelő telep, füzes és termő gyümölcsfák.

Felszerelése egy kisebb virágház, méhes és két melegágy. A talajművelési, szaporítási és növényápolási munkákat az iskolai év folyamán a növendékek végzik, főleg a gyakorlati órákon, ha azonban a szükség kívánja, egyesek órán kívül is.

Az elmúlt iskolaévben a kertnek az utcára eső két oldalán új sodronyhálós kerítés készült. Erre már nagy szükség volt, mert a több helyen dűledező léckerítés már nem tudta a gyümölcsstolvajoktól a kertet megvédeni.

A méhészet már erősen zsugorodik össze. A környéken mindenütt rohamosan épülnek a nagy bérházak és így a méhlegelő évről-évre kisebb. Jelenleg öt méhcsaládunk van, amelyek azonban alig tudják téli mézszükségletüket összegyűjteni, úgy hogy sokszor etetésre szorulnak.

VI.

Internátus.

Intézetünk a nevelés céljait és eljárásait fokozottabb mértékben érvényesítheti azoknak a növendékeknek a nevelésében, akiket szülőik teljesen az internátusra bízna. A családi nevelésnek is vannak értékei, de az internátusi élet nevelői tényezőinek is megvannak az előnyei. A közös életrend, a bőséges tanulási alkalom, a tanulmányi, erkölcsi és egészségügyi felügyelet a növendékek testi és lelki fejlődését biztosítja. Az internátusi ifjúság jó szellemére vall, hogy a nevelés munkájából maga is kiveszi részét: felügyelnek egymásra, támogatják egymást munkájukban. Egyaránt érdeke szülőnek, növendéknek és az egész intézetnek, hogy az internátus szigorú fegyelmet követel. Ez azonban nem rideg, hanem melegséggel párosult szigorúság. Ez a fegyelem is hozzájárulhatott ahhoz az eredményhez, hogy az osztályvizsgálatokon egyetlenegy bentlakó növendék sem bukott meg.

Az internátus növendékeinek létszáma az év végén 97. A felügyeletben is történt változás: Árpássy Gyula tanárjelölt eltávozása után Drexler István tanár látta el az internátusi felügyelet egyik részét.

Köztartás.

Az intézet köztartásának működését az elmúlt iskolai évben több körülmény zavarta. Így, — jóllehet a tanév elején az előző évi költségvetés keretei között kellett mozognunk, — biztosra vetjük az ellátási költségek felemelését. Ez annál inkább indokolt lett volna, mert az őszi hónapokban az élelmickek drágulása általában elérte a 11%-ot. Szerencsére az áremelkedés hamarosan visszacsökkent, aminek különösen azért örültünk, mert az ellátási költségek nem voltak felemelhetők. Ily körülmények között le kellett mondanunk az uzsonna beállításáról, amit pedig — a növendékek fokozottabb testnevelése miatt — szükségesnek tartottunk. Egyébként azonban mindent megtettünk, hogy a növendékek ellátása ebben az évben is jó legyen.

A konyha pontosan dolgozott s emellett arra is ügyelt, hogy az ételek ne csak kifogástalanok, hanem izletesek legyenek. Pedig ez — a gyakori személyzetváltozás miatt — nem egyszer igen nagy megerőltetéssel járt. Hogy mégis sikerült, ez özv. Pessina Vilmosné intézeti gázdasszony érdeme.

Segélyezés, ösztöndíjak, alapítványok.

Az elmúlt iskolai évben intézetünk 173 tanulója közül 97 kapott az internátusban ellátást és segélyt. A künnlakók mind szülőknél, közeli rokonoknál laktak. A bentlakók közül 32 ingyenes, 37 féldíjas, 28 teljes fizető volt. A teljes fizetők 44 P-t, a féldíjasok

(15-en) 22 P-t fizettek havonként. Az ebédsegélyesek 18, illetőleg 8 P-t fizettek.

Két növendékünk kapott 400—400 P tanulmányi ösztöndíjat.

Alapítványaink kamatai nem tekinthetők anyagi segítségnek, hanem inkább erkölcsi jutalomnak.

Alapítványaink kamatait a következő növendékek kapták:

1. A Keller-alapítvány (80 P) kamatait a versenyben legjobbnak bizonyult gyakorlati tanító, Kelemen József kapta.

2. Sztankó-alapítvány (80 P) kamatait Salamon János tanuló kapta, aki a legtöbbet tett a testnevelés terén és amellet a tanulásban is megfelelt.

3. A 40 éves találkozó alapítvány (80 P) kamatait a legharmonikusabban képzett tanuló, Bencze Dezső kapta meg, aki jó tanuló, szorgalmas, udvarias és barátságos mindenkivel szemben.

4. A Roxer-alapítvány (32 P) kamatait és a tantestület adományát az ünnepélyeken a legtöbbet fáradozó Fürcht Ferenc és Tőke Gyula kapták meg.

5. A gazdasági jutalmat Kelemen József, a gyümölcskertészetben legkiválóbb kapta meg.

6. Horvay-alapítvány (200 P) kamatait Nagy István kapta meg, aki egyrészt tanulmányaiban, másrészt a szolgálatkészségben tünt ki.

VII.

Nevelés.

Minden tevékenységünk arra irányult, hogy tanítványainkból vallásos, erkölcsös, művelt, jómodorú úriembereket és lelkiismeretes tanítókat neveljünk. Reméljük, hogy majd az élet nehéz küzdelmeiben is keményen, becsületesen és lelkiismeretesen fogják betölteni azt a helyet, ahova őket a gondviselés állítja.

Nevelői törekvéseinkről az alábbiakban számolunk be.

1. Vallás erkölcsös nevelés.

Az intézet róm. kath. növendékeinek vallás erkölcsi élete megfelelt azon elveknek, melyeket a hittani órákon tanultak.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a növendékek teljes tudatában vannak, hogy a vallás nem csupán tantárgy. Ezen szellemben igyekeztek átélni és megítélni minden vallási igazságot. E gyakorlati vallásosság legszebb hajtása, hogy gyakran járultak az Oltáriszentség vételéhez. Apoltuk a missziós szellemet is.

Növendékeink lelkében felejthetetlen nyomokat hagytak dr. Sik Sándor piarista tanár lelkigyakorlatai, melyeket a nagybőjtnben tartott.

A református vallású növendékek hitéletének ébrentartására is minden lehető megtörtént. Növendékeink szorgalmasan látogatták az istentiszteleteket, a husvéti ünnepeket megelőzőleg hitük erősítésére »Csendes napokat« tartottunk.

Az evangélikus növendékek fokozott hitéletet éltek. Résztvettek az eperjesi Solcz Gusztáv volt bányakerületi püspök emlékére rendezett ünnepélyen.

Március hó 20. és 21. napján a Deák-téri templomban tartottuk a szokásos hiterősítő előadásokat.

Egyébként intézetünkben nemcsak a hitoktatók, hanem intézetünk minden tanára törekedett az ifjúság vallásos érzését fejleszteni. Tanáraink mind a tanításaikkal, mind az életükkel éreztették a vallás rendkívüli jelentőségét. Akik az egyházak részéről intézetünket meglátogatták, tapasztalhatták, hogy ifjúságunk a

vallástant nemcsak tudja, hanem a hit elvei szerint élni is törekszik.

Adja Isten, hogy évről-évre emelkedjék iskolánk tudományos színvonalával együtt a valláserkölcsi élet is!

2. Hazafias nevelés.

A hazafias szellem tanításunkat, nevelésünket és minden ténykedésünket áthatja. Mindent elkövettünk, hogy a nemzeti érzés állandó ápolása mellett az egyes ünnepségekben rejlő nagy nevelőerőt kiaknázzuk. A tanév folyamán rendezett ünnepélyek közül különösen nagy hatással volt az ifjúságra az Aradi Vértanúk emlékűnepe; a március 15-i nemzeti ünnep is örökké felejthetetlen nyomokat hagyott növendékeink lelkében. Nagy hatással volt növendékeinkre az ismeretlen katona sirjának leleplezésén való részvétel is. Az ilyen szellemben nevelt ifjúság kemény, megtántoríthatatlan harcosa lesz a közelgő magyar feltámadásnak.

3. Testnevelés.

Intézetünkben a testnevelés és a sportélet ebben az évben virágzóznak mondható.

A fősúlyt természetesen most is a harmonikus nevelésre fordítjuk, de alkalmat nyújtunk egyes sportágaknak versenyszerű gyakorlására is. Az intézeti versenyek azonban már nem elégitik ki teljesen az erősebb küzdelem után vágyakozó kiváló sportolóinkat s azért eddigi gyakorlatunktól eltérőleg megengedtük, hogy a KISOS nyilvános versenyein is résztvegyenek. Az itt elért eredményekről a következőkben számolunk be:

A KISOS által az ősszel rendezett kerületi versenyen 2—2 növendékkel szereplő összetett dekatlonban, — jóllehet intézetünk csak negyedik helyezett lett, — egyes számokban igen szép eredményt értünk el. Elsők lettünk 12.4 átlaggal a 100 méteres síkfutásban. Csulik István III. éves 12.2, Zsebők István II. é. 12.6. Második helyezést nyertünk a gerelyvetésben. (Marx Viktor IV. é. és Csulik.) Harmadik lett a súlydobásban Balogh V. é. és Bugyi IV. é. 10.10 átlaggal.

A tavaszi Budapest-kerületi bajnoki verseny egyes számaiba ugyancsak komolyan beleszóltunk. A gerelyvetésben ötös csapatunk 36.13 m. átlaggal második helyezést ért el. Indultak ebben: Vargha 38.04, Csulik 38.04, Marx 35.35, Zsebők 34.90 és Ménési 34.35.

Magasugró ötös csapatunk 154.2 cm. átlaggal harmadik helyezést ért el. Indultak: Koller II. é. 160, Marx 158, Csulik 158, Bubenik 150 és Révay 145 cm.

A távolugrás egyéni bajnokságában Koller Henrik II. é. 6.03 méterrel harmadik lett, jóllehet az elődöntőben mint második 6.19-et ért el. A mindössze 16 éves Koller Henrik szereplése, aki a ma-

gasban is biztosan vitte át a 160 cm.-t, a bizottság előtt is feltűnést keltett tehetségével s a jövőben még sokat várunk tőle. Nagy-ezüst éremmel tüntették ki.

A 100 méteres síkfutás döntőjébe bekerült Salamon János V. é. növendékünk 12.2 másodperccel a döntőben negyedik lett: úgy őt, mint az említett versenyzőket ezüstéremmel tüntették ki. A versenyek előkészítésében és megszervezésében Moldvay Árpád V. é. sportköri elnöknek és Marx Viktor IV. é. növendéknek vannak dicséretre méltó érdemei.

4. Művészeti nevelés.

A tantervben előírt oktatási anyagokon kívül intézetünkben a művészeti nevelést a Szépművészeti Múzeum tervszerű látogatásával is biztosítottuk. Bár nagy a távolság intézetünk és a múzeum között, mégis a művészeti nevelés fontosságának tudatában, mindig találunk rá módot, hogy a fővárosnak ezt az előnyét ifjúságunk esztétikai nevelésének szolgálatára tervszerűen beillesszük és kihasználjuk. Ugyancsak nem mulasztjuk el, hogy a Műcsarnok tárlatait, a Nemzeti Szalon egyes kiállításait és egyéb tanulságos kiállításokat, — pl. az Iparművészeti Múzeumban rendezett kézimunka és csipkekiállítást, valamint a keleti iparművészeti kiállítást — megmutassuk növendékeinknek.

Ezirányú ténykedésünket hathatósan támogatja még a f. tanévben beszerzett és a lépcsőházban kifüggesztett magyar művészek festményeiről készült 16 darab színes reprodukció. Beszereltünk még e tanévben egy 60 darabból álló reprodukció sorozatot, mely a renaissance festészetet mutatja be. Ez utóbbi gyűjteménynek a kézimunka-órákon való keretezése még folyamatban van.

VIII.

Tanítás.

A tanítás teljesen az új tanítóképző-intézeti tanterv és utasítás, valamint az új népiskolai tanterv szerint folyt. A szakképzés határozottab kiemelkedése meglátszik a növendékek pedagógiai gondolkodásán. Mégis még nagy nehézségekkel küzdünk mindazokban a tárgyakban, melyek tanításához nincsen megfelelő tankönyv, különösen a pedagógiában és a földrajzban. Meggyőződünk arról, hogy sem a jegyzet, sem az eredménytár, sem a tollbmondás nem pótolja a jó tankönyvet.

A módszeres értekezleteken foglalkoztunk az egyes tanítások módszeres felépítésének módjával, a tanítási óra gazdaságos besztásával és a tanulók eredménytáraival. A tanulók felelésével, magatartásával, öltözködésével. Az év folyamán összesen 18 tanári gyűlést tartottunk, 11 rendeset és 7 rendkívülit.

Nagy gondot fordítottunk arra, hogy növendékeinknek úgy a német nyelvben, mint zenében alkalmat nyujtsunk alaposabb elmélyedésre. Ezt a célt szolgálta a német fakultatív óra és a fakultatív zeneóra.

A fakultatív nyelvgyakorlatokon csak

azok vettek részt, akik némi nyelvkészséggel rendelkeznek. Az első osztályból 7-en, a másodikból 4-en, a harmadikból 7-en, a negyedikből 5-en és az ötödikből 4-en, összesen tehát 27-en vettek részt az órákon.

A cél egyfelől a német nyelv tökéletesebb elsajátítása volt, amit nyelvtani, nyelvhelyességi és stílusgyakorlatokkal igyekeztünk elérni, másfelől bevezetés a német irodalomtörténetbe és a német pedagógiai irodalomba, amit német irodalmi és irodalomtörténeti, továbbá pedagógiai olvasmányokkal törekedtünk elérni.

A nyelvgyakorlatokat három csoportban végeztük: az első csoportban részt vettek az I. és II. osztály tanulói heti két órában, a második csoportban a III., IV. és V. osztály növendékei heti két órában és a harmadik csoportban külön az V. oszt. heti egy órában.

Az első csoporttal elvégeztük a tankönyvekben a haladók számára szóló olvasmányokat, továbbá olvastunk német mondákat, történeti anekdottákat és költeményeket, foglalkoztunk a német nyelvtan főbb részeivel és végeztünk stílusgyakorlatokat.

A második csoport olvasta Paul Georg Münch-nek »Kunst Kinder zu unterrichten« és »Der Aufsatzunterricht« című műveit, foglalkoztunk továbbá a német irodalomtörténet főbb fejezeteivel és végeztünk nyelvhelyességi és stílusgyakorlatokat.

A harmadik csoport pedagógiai munkákból, főleg módszertani művekből olvasott részleteket és kidolgozott német tanítási tervezeteket. Rövid áttekintést is kaptak a hazai németiség történetéről és települési viszonyairól.

A növendékek általában nagy buzgalommal vettek részt ezen a nyelvgyakorlatokon és egyéb nagy elfoglaltságuk mellett igen szorgalmasan dolgoztak.

Fakultatív zene és egyházi ének.

A növendékek a kötelező hangszerükön kívül egy második hangszert is tanulhatnak, a III. oszt.-tól kezdve pedig a kántori teendőket is gyakorolhatják. Fakultatív zenét 22-en, egyházi zenét 33-an tanultak. Ezeknek a rendkívüli tárgyaknak a tanulásaért havi 1, illetőleg 2 P-t fizettek. A befolyt 827 P-t a múlt évben beszerzett villamos orgona-fújtató részleges letörlesztésére, valamint a hangszerek javítására, hangolására és a zenei könyvtár gyarapítására fordítottuk.

1. Gyakorlati kiképzés.

A gyakorlati kiképzésben is szigorúan az utasításhoz alkalmazkodtunk. A III., IV. és V. osztály növendékei naponként névsor szerint váltakozva látogatták a gyakorlóiskolát s ott, — megadott szempontok szerint, — megfigyeléseket végeztek. E mellett a IV. és V. osztályosok számos mintatanítást és demonstrációt hallgattak s azokat írásban meg is örökítették maguknak.

A IV. osztály tanítási gyakorlatait két csoportban Frank Antal dr. és Quint József vezették. Olvasás-írásból, beszéd- és értelemgyakorlatokból, számolásból, énekből, testgyakorlásból, összesen 105 tanítást tartottak. Minden IV. osztályos növendék 3—4-szer tanított.

Az V. osztály növendékei is két csoportban végezték a tanítási gyakorlatot Frank Antal dr. és Váradai József vezetése alatt. A beszéd- és értelemgyakorlatokból 14, olvasás és olvasmánytárgyalásból 15, írásból 2, fogalmazásból 13, helyesírás és nyelvi magyarázatokból 13, számolás és mérésből 30, földrajzból 15, a magyar nemzet történetéből 11, a polgári jogok és kötelességekből 10, természettan és vegytanból 18, természetrajz, gazdaságtan és háztartásból 23, egészségtanból 6, rajzból 10, énekből 9, kézimunkából 10 és testgyakorlásból 11, összesen 310 tanítást tartottak.

Az V. osztály növendékei átlag 10-szer tanítottak. Ezen felül mint helyettesek is gyakorolták a tanítói kötelességek teljesítését, órákon és órán kívül tanulmányozták gyakorló-iskolánk tanulóit és igyekeztek arra a helyes magatartásra és nevelői tapintatra szert tenni, mely megnyitja a gyermeki szíveket.

2. Tanári mintatanítás.

Drozdy Gyula: a népiskola összes tárgyaiból.

Frank Antal dr.: Olvasmánytárgyalásból a III. osztályban, nyelvi magyarázatokból a IV. osztályban, fogalmazásból a IV. osztályban.

Jaloveczky Péter: Természetrajzból, vegytanból a IV. osztályban.

Kishonti Barna: Felezés 4. Fok. a III—IV. osztályban, a 6. Fok. a III—VI. osztályban.

Mesterházy Jenő: Történelemből az V—VI. osztályban.

Nagy Ferenc: Tornából a III—VI. osztályban.

Németh Sándor: Nyelvtanból a II. és a IV. osztályban.

Szalatsy Richárd a népiskola több tárgyából.

3. Nyilvános ismeretterjesztő előadások.

Az előadások tárgyai és időrendje:

1928. X. 1. Quint József: Hollandi tapasztalatok.

X. 15. Johann Béla dr.: A közegészségügy feladatai.

X. 29. Andor Endre dr.: Munkáskérdések.

XI. 12. Kishonti Barna: A magyar népdal.

XI. 26. Demény Károly dr.: A magyar posta.

XII. 10. Misángyi Ottó: Az amsterdami olimpiász.

1929. I. 7. Lux Gyula: Az idegen nyelv fontossága és tanulásának módja.

I. 21. Frank Antal dr.: A családi nevelés.

II. 4. Váradi József: A magyar iskola-szervezet.

II. 18. Drozdy Gyula: A népiskolai tanítás.

III. 4. Szász Károly: Ujabb irodalmi kérdések.

III. 18. Nagy Ferenc: A legujabb erdélyi magyar irodalom.

IV. 8. Madzsar Imre: Nagy-Magyarország.

IV. 22. Horn József: A pénz.

4. Írásbeli dolgozatok.

a) Magyar nyelvi dolgozatok.

I. osztály.

Rövid iskolai fogalmazványok: 1. Miért választottam a tanítói pályát? 2. Két levente története. (A »Szilágyi és Hajmási« c. népballada alapján.) 3. Sárgulnak a levelek. 4. Az én első tanítóm. 5. Hogyan takarékoskodom? 6. Az utolsó katicavirág. 7. Az én otthonom. 8. A gesztenyesütő. 9. Hogyan kerültem a kályhába?

(Elbeszéli a kályhában pattogó bükkfa.) 10. Legkedvesebb téli mulatságom. 11. Pista belesül a felelésbe. 12. Intézetünk földszinti folyosója. 13. Mese táblai rajzról. 14. Csendélet a tanári asztalon. (Füzetek, egy nyitva, a tanár zsebkönyve, toll, tinta, szemüveg.) 15. Hány óra? (Az utca életének megfigyelése alapján.) 16. A Sas-hegyen. 17. Mit álmodtam egyszer? 18. Mit mesél a májusi szellő?

Házi dolgozatok: 1. Nyári élményeimből. 2. Az én halottaim. 3. Istenem, de szép ez a Pest! 4. A harmatcsepp meséje. 5. Karácsonyi szokások a mi falunkban. 6. Az én szüleim. 7. Ébred a falu. 8. Mit láttam a Nemzeti Múzeum ásványtárában? 9. Szabadon választott tárgy.

II. osztály.

Rövid iskolai fogalmazványok: 1. Viszontlátás a vakáció után. 2. Egy padunkat kivitték az osztályból. 3. Október 6-án. 4. Természetrajzi kiránduláson. 5. A takarékoságról. 6. Intézetünk diszterme. 7. Mikulásjárás. 8. Uj ház épült a Fery Oszkár-utcában. 9. Milyennek képzelem a félévi értesítőt? 10. Légy résen. 11. Legkedvesebb kötelező olvasmányom. 12. Március idusán. 13. Husvétii locsolás. 14. A magyar Történelmi Képcsarnokban. 15. Levél az Osztályfőnök Urhoz. 16. A tabáni honvédsiroknál.

Házi dolgozatok: 1. Önletrajz. Jánoshegyi kilátóról. 2. Paál László képeinél. 3. A karácsony. 4. A tél örömei. 5. Lakóhelyem. 6. Kik voltak Fery Oszkár és vértanu társai? 7. Az oktatófilmek hasznáról. 8. Folyamodvány az intézetbe való felvételért. 9. Jegyzőkönyv az önképzőkör utolsó gyűléséről.

III. osztály.

Iskolai dolgozatok: 1. Egy szabadon választott költemény esztétikai elemzése. 2. A takarékoságról. 3. Melyik szebb? (Petőfi, Tompa és Kerényi költői versenyéről.) 4. Költemények leendő tanítványaim számára. 5. Tiborc alakja Katona »Bánk bán«-jában.

Házi dolgozatok: 1. Nézem Budapestet... (Hangulatkép a Gellérthegyről.) 2. A magyar nép érzelmi világa dalaiban. 3. Önálló tárgyú vagy olvasmányaimból meritett szabad elbeszélés. 4. hazaszeretet gazdaságföldrajzi megvilágításban.

IV. osztály.

Iskolai dolgozatok: 1. A Hortobágyon. 2. A takarékoskodás hazafiság. 3. Jókai valamelyik regényalakjának jellemzése. 4. »Egészen csak az szabad, aki uralkodni tud önmagán.« (Eötvös.) 5. Üdvözlő beszéd.

Házi dolgozatok: 1. Alkalmi beszéd. 2. Szülőföldem nyelvjárási sajátosságai. 3. Első próbatanításom. 4. Balassa: »Boldogtalan vagyok« c. költezenyének ismertetése. 5. Szabadon választott tétel a tanuló lelki élete köréből.

V. osztály.

Iskolai dolgozatok: 1. Széchenyi és Kossuth. 2. Takarékoskodjunk. 3. A tankötelezettség jelentősége. 4. Az élet küszöbén. (Tervek és töprengések pályám kezdetén.) 5. Dráma és regényhősök, kikkel az életben is találkozunk.

Házi dolgozatok: 1. Legkedvesebb olvasmányomról. 2. Alkalmi beszéd. 3. Szabadság, szerelem Petőfi költészetében. 4. Ki volt nagyobb? (Elmélkedés kiválóbb íróink nagyságáról és jelentőségéről.)

b) *Németnyelvi dolgozatok.*

I. osztály.

1. Der Lehrer. 2. Unser Lehrsaal. 3. Das Wohnhaus. 4. Unsere Einrichtung. 5. Die Mahlzeiten. 6. Die Familie. 7. Die Handwerker. 8. Der Frühling. 9. Der Herbst.

II. osztály.

1. Ein Brief. (Sommererlebnisse.) 2. Der neue Lehrer. 3. Das Dorf. 4. Die Haustiere. 5. Winterbeschäftigungen. 6. Handwerker im Dorf. 7. Der Hufnagel. 8. Ein Ausflug. 9. Der Wald.

III. osztály.

1. Beschreibung des Bildes: Der Verkehr. 2. Budapest. 3. Unser Vaterland. 4. Die Donau. 5. Die Schatzgräber. Aus dem Gedächtnis. 6. Goethes Lebenslauf. 7. Mignon: Aus dem Gedächtnis. 8. Erlkönig. Inhalt. 9. Vanderregeln.

IV. osztály.

1. Amos Comenius. 2. Uhlandlieder. 3. Aus der »Didachtika Magna.« 4. Heine-Lieder. 5. Christian Gotthilf Salzmann. 6. Lenau. 7. Pestalozzi. 8. Aus Geibels Dichtungen. 9. Aus: Lienhard und Gertrud.

V. osztály.

1. Inhalt des Gedichtes Hermann und Dorothea. 2. Aus dem ersten Gesang von Hermann und Dorothea. 3. Aus dem dritten Gesange von Hermann und Dorothea. 4. Aus dem fünften Gesange von Hermann und Dorothea. 5. Charaktere in Hermann und Dorothea. 6. Charakteristik Hermanns. 7. Aus Goethes Leben. 8. Pestalozzi.

c) *Mennyiségtani dolgozatok.*

I. osztály.

Algebrai alpműveletek, a közönséges számtan gyakorlati és időszerű alkalmazásai és mértani alapfogalmak, alapszerkesztések.

II. osztály.

A gyökvonásra, logaritmusra, negatív hatványkitevőkre vonatkozó példák, másodfokú függvények, egyenletek, mértani szerkesztési, számítási feladatok, bizonyítások az összeállítás, kerületszámítás, körszámítás köréből.

III. osztály.

Kereskedelmi számtan és arányossági geometriai feladatok, Pythagoras tétele.

IV. osztály.

Számtani, mértani sorok, politikai számtan, felület és köbtartalom számítások.

V. osztály.

Az alsó évfolyamok anyagának példái.

Évi eredmény.

TÁRGY	I. o.				II. o.				III. o.				IV. o.				V. o.			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Magaviselet	32	4	—	—	35	1	—	—	30	3	—	—	27	2	—	—	28	3	—	—
Szorgalom	3	23	10	—	8	17	11	—	7	20	6	—	4	24	1	—	7	19	5	—
Hit- és erkölcsan	30	6	—	—	20	15	1	—	25	8	—	—	23	5	1	—	23	6	2	—
Neveléstudomány	—	—	—	—	9	17	10	—	12	11	9	1	9	16	3	1	11	17	3	—
Tanítási gyakorlat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	19	5	—	5	19	7	—
Magyar nyelv	5	15	16	—	4	16	16	—	12	15	6	—	5	11	12	1	7	13	11	—
Német nyelv	10	19	7	—	11	11	14	—	13	12	8	—	7	13	9	—	3	8	20	—
Történelem, alkotmánytan	7	25	4	—	6	16	14	—	13	15	5	—	2	18	9	—	9	19	3	—
Földrajz	7	19	10	—	10	8	18	—	15	14	4	—	3	21	5	—	—	—	—	—
Mennyiségtan	4	15	17	—	4	15	17	—	1	20	12	—	3	14	12	—	3	9	19	—
Természetrájz, kémia	3	20	13	—	14	17	5	—	17	14	2	—	3	25	1	—	—	—	—	—
Természettan	—	—	—	—	—	—	—	—	2	21	10	—	4	14	11	—	—	—	—	—
Egészségtan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	23	4	—
Gazdaságtan	4	16	16	—	8	24	4	—	5	27	1	—	9	16	4	—	4	13	14	—
Rajz	3	25	8	—	9	19	8	—	6	20	7	—	3	14	12	—	—	13	18	—
Szépirás	7	27	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ének	7	24	5	—	4	26	6	—	5	19	9	—	6	15	8	—	4	16	11	—
Zene	6	13	17	—	5	22	9	—	6	17	10	—	4	18	7	—	6	15	10	—
Kézimunka	28	7	1	—	31	5	—	—	31	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Testgyakorlás	19	16	1	—	23	13	—	—	18	12	3	—	20	9	—	—	21	10	—	—
Írásbeli külsőalak	3	17	16	—	6	25	5	—	9	20	4	—	3	16	10	—	10	18	3	—
Felsőbb osztályba léphet	36	—	—	—	36	—	—	—	32	—	—	—	28	—	—	—	31	—	—	—
Javíthat	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Ismétel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

IX.

Ifjusági egyesületek.

1. Önképzőkör.

Báró Eötvös József nevét viselő önképzőkörünk tanárelnökeül ez évben is Németh Sándor tanárt kérte fel a tanártestület. A kör 1928. szept. 7-én tartott alakuló gyűlésével kezdte meg működését. Ekkor választotta meg tisztikarát következőkép: ifj. elnök: Kelemen József V. é. n., titkár: Moldvay László V. é. n., jegyző: Gyöngyösi Károly IV. é. n., könyvtáros: Schöndorf Gyula V. é. n., pénztáros: Moldvay Árpád V. é. n. Az iskolai év folyamán 15 gyűlést tartottunk; a gyűlések tárgysorozata szabad előadásokból, felolvasásokból, szavalatokból, ének- és zenedarabok előadásából s ezeknek megbírálásából állott. Önképzőkörünk gondoskodott az az iskolai ünnepélyek rendezéséről is. Okt. 6-án az aradi vértanúk emlékére, november 19-én és febr. 2-án az intézeti tánc-tanfolyam vizsgálatával kapcsolatban, márc. 15-én, márc. 19-én igazgatónk névnapja alkalmából tartottunk ünnepélyeket; a nov. 19., febr. 2. és márc. 15-iki ünnepélyeinken nagyszámú közönség is megjelent. Az önképzőkör évi bevétele az előző évi pénzmaradvánnyal együtt: 400 P 98 f, kiadása 124 P 35 f volt; tehát 276 P 63 fillért viszünk át a következő iskolai évre.

2. Segítő Egyesület.

Az elmúlt iskolai évben az ifjusági Segítő Egyesület már nem folytatta szövetkezeti működését, miután miniszteri rendelet ezt megtiltotta. Megmaradt árúkészletének egy részét értékesítette és munkássága csupán a növendékek segélyezésére szorítkozott. Bevételei 642:87 P-t tettek ki és pedig:

Tagsági díjából	522.— P
Magánvizsgálóktól	48.— P
Áruk értékesítéséből	70:87 P
Adományokból	2.— P
Összesen	642:87 P

Segélyezésekre 341:87 P-t fordított. A Segítő Egyesület vagyona az iskolai év végén 2.926 P 98 fillér.

3. Mária kongregáció.

A magyarok Nagyasszonyáról nevezett és szt. Imre herceg pártfogása alatt álló Mária kongregáció intézetünkben már három éve virágzik. Az idei tisztikar (Kántor, Hajdics, Salamon és Bali) lelkes munkájának az eredménye a szépen sikerült szt. Imre ünnepély. A tagok száma 42. A kongregánisták minden hónap második vasárnapján közösen járultak az áldozáshoz. Az idei gyűlések programja a missziós gondolat megismertetése volt. A kongregáció könyvtárosának is sok dolga akadt, mert a nem tagok is szívesen olvasták a kongregációi könyvtár tartalmas könyveit. A kongregáció tagjai tagdíjat nem fizettek. Megnéztük a »Bálvány és Kereszt« című filmet, mely maradandó hatással volt fiaink lelkére.

4. Absztinens Egyesület.

Az egyesület — a tisztújító közgyűlésen kívül — hat választmányi gyűlést és 7 előadó-ülést tartott. Utóbbiakon, az előadás mellett, művészi számokban is szerepeltek a növendékek.

A befolyt tagdíjakból 27 művet vásárolt az egyesület s így könyvtára jelenleg 100 műből áll 215 kötetben. A könyvtárat az év folyamán 282 ízben vették igénybe az intézet növendékei.

A tanév elején pályázatot hirdetett az egyesület elnöksége ennek a tételnek kidolgozására: »Egészség és boldogság.« E pályázatra három dolgozat érkezett be. A pályadíjat (»Széchenyi-Anthológiá«-t, Váradi József tanár adományából) Bencze Dezső V. éves növ. nyerte el. A bírálóat Bali Mihály dolgozatát is annyira sikerültnek találta, hogy a választmány »Végvári« verskötetével jutalmazta.

Az évzáró közgyűlés Lovass-Nagy István ifjúsági elnöknek is egy »Végvári« verskötetet adományozott elismerése jeléül.

5. Cserkészcsapat.

Cserkészcsapatunk működése második évében erősen megduzzadt. A csapat tagjai 30-ról 69-re emelkedtek. Azonban a mennyiségben való gyarapodás nem történt a minőség rovására. Az igazi cserkészlelkületre törekedtünk szert tenni. Cserkészcsapatunk nemcsak emberebb embert és magyarabb magyart akar formálni, hanem emberebb tanítót és magyarabb tanítót akar nevelni. Olyan tanítókat törekszünk képezni, akik tanítványaikban, — mint cserkészapródokban — előkészítik a nemes magyar lovagot, hogy cserkészcsapatunk anyagilag gyarapodjék, hogy fiaink a társadalmi érintkezésben ügyesedjenek s hogy a fiatalság jókedve nemes keretekben juthasson kifejezésre, tánccal összekötött cserkészünnepélyt rendeztünk. Ez az ünnepély mind anyagilag, mind erkölcsileg jól sikerült. A cserkészcsapat a legigazibb tanítói munkát is törekedett tökéletesebbé tenni, amikor a cserkész apródcsapat előkészületeit elvégezte azzal, hogy közelebb törekedett jutni a népiskolai gyermekhez.

Cserkészcsapatunk 27 tagja az iskolai év berekesztése után 2 hetes táborozásra ment Siófokra. A csapat id. parancsnokát, aki az igazgatói teendők miatt csak néhány napra lehetett vendég a táborban, Frigyes Béla tanár helyettesítette. A fiúk nagyon jól érezték magukat a szép természet ölén. Táborozó csapatunkat a tanári testület több tagja meglátogatta. E helyen mondunk köszönetet a Segítő Egyesületnek, az Országos Cserkész Szövetségnek a nemes támogatásért. Köszönetet mondunk Ruzicska Ede sütőiparosnak a zsák lisztért, Lenz Testvérek cégnek az 50 kg. csemegéért, a Kórházüzemnek a 20 kg. cukorért és köszönettel adózunk Siófok nagyközség előljáróságának a táborhely készsége átengedéséért.

6. Wesselényi Sportkör.

Az »árvizi hajós« nevét viselő intézeti sportkörünk jeligéje: »Legyünk testben és lélekben erős magyarok!« Működéséről a »Testnevelés« alatt már beszámoltunk. Sajnálattal említjük meg, hogy ebben az évben sportkörünknek csak 32 rendes tagja volt.

Ennek a csekély létszámnak magyarázata az, hogy a sportkörü és cserkészeti órákat ugyanazon időre osztották be. Kilátásunk van azonban arra, hogy a jövő évben ez a sportszempontból áldatlan állapot megszűnik s a cserkészlet és a sportkör, mint az természetes is, szorosabb kapcsolatban, egyetértőbb munkamegosztással fog működni. És ez így is van rendjén. A cserkészlet és a sportkör két atyafitestvér, méltó is hát, hogy egymásnak vetett vállal nézzenek a magyar jövő elé!

X.

Leventeoktatói tanfolyam.

A Leventeoktatói tanfolyamon intézetünk II., III. és IV. éves növendékei vettek részt. A kiképzést Tasnády Imre főelőadó vezette. Az oktatást pedig vitéz Vargha Ferenc, Zacharia Sándor, endrődi Endrődy Leó és gróf Aichelburg Lajos főoktatók végezték.

A tanfolyamon résztvett 101 növendék. A leventeoktatói vizsgálatra jelentkezett 29 növendék közül 22 IV. éves kapott leventeoktatói oklevelet.

A levente céllovó verseny a következő eredményekkel zárult: Az egyéni verseny győztese Bugyi Béla IV. é. 97-es találattal, második Andrusecz István III. é. 94, harmadik Ménesi Dezső III. é. 92 és negyedik Walther III. é. 92 találattal. A csapatverseny győztese a III. osztály A) csapata (Andrusecz, Ménesi, Pisztel, Tokár és Walther), második a IV. osztály A) csapata és harmadik a III. o. B) csapata. A győzteseket a nagy és kis ezüst, valamint a nagy bronz- és kis bronzéremmel tüntették ki. A versenyt vitéz Vargha Ferenc százados levente főoktató vezette.

XI.

Egészségi állapot.

A tanév elején, 1928. szept. 3-án az intézeti orvos 39 elsőéves növendéket egészségi állapotuk és testi épségük szempontjából megvizsgált. Ugyancsak megvizsgált szeptember 17-én 2 I. éves és 3 új V. éves tanulót.

Növendékeink egészségi állapota a lefolyt 1928/29. tanévben nem volt teljesen kielégítő. Halállal végződő megbetegedés egy volt.

A tanév alatt 87 fekvő beteg volt az internátus tanulói között, ebből 63 influenza, 9 mandolagyulladás, 2 ízületi csúz és egy vakbélgyulladás. Tömegesen betegedtek meg tanulóink febr. 3-án (6), febr. 4-én (17), febr. 5-én (12) és febr. 6-án (9) az akkor járványosan fellépett influenzában. Ezek a betegek pár napi fekvés után mind meggyógyultak. Egy vakbélgyulladásban megbetegedett tanulónkat operáció céljából kórházba szállítottuk, ki 6 hét múlva ott meg is halt.

XII.

Tanítói képesítés.

1. Tanítói oklevelet nyertek.

1928. december:

1. Lakó Makár, 1899. XI. 9. Garamolaszka (Zólyom m.) r. k.
2. Longauer Dénes, 1908. X. 9. Garamolaszka (Zólyom m.) r. k.
3. Galló Miklós, 1908. XII. 4. Abony (Pest m.) r. k.
4. Preisinger Ferenc, 1907. VI. 15. Valla (Moson m.) r. k.
5. Radó Albert, 1909. VII. 13. Mezőtúr (Szolnok m.) ref.

1929. június:

7. Balogh Ferenc 1907. VI. 1. Tata (Komárom) r. k.
8. Bencze Dezső 1909. VI. 23. Kispeszt (Pest) r. k.
9. Dani István 1908. VIII. 31. Zánka (Zala) ág. ev.
10. Duchnovszky Győző 1910. I. 31. Jánk (Szatmár) r. k.
11. Gaál Péter 1910. VIII. 11. Szabadszállás (Pest m.) ref.
12. Geréb Árpád 1910. IX. 14. Érszakácsi (Szilágy) ref.
13. Gruber László 1906. X. 8. Romonya (Baranya) r. k.
14. Hajdics László 1910. I. 16. Majsamiklósvár (Tolna) r. k.
15. Herengel János 1909. VII. 8. Vértessomló (Komárom) r. k.
16. Kajárik Sándor 1910. III. 12. Bercel (Nógrád) r. k.
17. Kanyó Bálint 1909. II. 4. Zámoly (Fejér) ref.
18. Kántor Géza 1908. II. 20. Ószőny (Komárom) r. k.
19. Kelemen József* 1910. II. 12. Polány (Somogy) r. k.
20. Klebniczky István 1909. V. 20. Hódmezővásárhely (Csongrád) ág. ev.
21. Kresz László* 1901. III. 9. Braidaföld (Baranya) r. k.
22. Moldvay Árpád 1907. II. 10. Endrőd (Békés) r. k.
23. Moldvay László 1909. VI. 4. Endrőd (Békés) r. k.
24. Nagy Béla 1910. III. 8. Hatvan (Heves) r. k.
25. Lovass Nagy István 1910. IX. 4. Túrkeve (Szolnok) ref.
26. Pap Zoltán 1907. VI. 26. Gácsliget (Nógrád) ág. ev.
27. Rebi Ferenc 1910. V. 22. Újpest (Pest) ref.
28. Rithnovszky János 1909. III. 15. Abony (Pest) r. k.
29. Salamon János 1911. III. 15. Dunaföldvár (Tolna) r. k.

30. Schmidt Antal 1906. XII. 5. Torbágy (Pest) r. k.
 31. Schöndorf Gyula 1909. X. 31. Nagygomba (most Marcali (Somogy) r. k.
 32. Söti László 1909. III. 12. Budapest (Pest) r. k.
 33. Szabó Kálmán 1908. VI. 22.
 34. Szemján Pál 1908. VIII. 29. Péteri (Pest) ág. ev.
 35. Völgyesi József 1907. VI. 29. Iharos (Somogy) r. k.
 *Német nyelvű iskolákra is.

2. Kántori oklevelet nyertek.

1. Galló Miklós.	10. Kelemen József.
2. Longauer Dénes.	11. Moldvay László.
3. Patka Kálmán.	12. Nagy Béla.
4. Pribelszky Géza.	13. Rithnovszky János.
5. Zettler Ede.	14. Dani István.
6. Gruber László.	15. Klebniczky István.
7. Herengel János.	16. Pap Zoltán.
8. Kajárik Sándor.	17. Szemján Pál.
9. Kántor Géza.	

3. Honosító vizsgálatot tett.

1. Császár László 1904. V. 30. Csikszereda (Csik) r. k.
 2. Florencz József 1906. X. 14. Székelykeresztúr (Udvarhely m.) r. k.
 3. Jankovits Miklós 1906. IX. 21. Vác (Pest) r. k.
 4. Papp Pál 1904. II. 14. Nagymajtény (Szatmár) r. k.

4. Tanítóképesítő vizsgálat statisztikája.

Vizsgálatra bocsájtott összesen 37, oklevelet nyert 34.
 Javító vizsgálatra utasított két tárgyból 3.
 Egyházi énekből és zenéből vizsgára jelentkezett és sikerrel vizsgázott 17.
 Német nyelvű kiegészítő vizsgára jelentkezett 4, sikerrel vizsgát tett 2.
 Honosító vizsgát sikerrel letette 4.

5. Tanítóképesítő vizsgálati tételek.

1. Neveléstudományból.

Növendékeink tanulmányozásának szükségessége, módjai és eszközei.

2. Magyar nyelv és irodalomból.

Arany János jelentősége és egyénisége költészetének tükrében.

3. Mennyiségtanból.

1. 1929. évi július hó 1-én valaki elhelyez egy bankban 25.000 P-t 4%-os félévi utólagos kamatozásra. Kérdés, hogy 1938. évi július hó 1-én mennyi lesz a követelése, ha a betét-

ből, a betételtől számítva minden félév elteltével 1000 P-t kivesz. Hány év alatt fogy el teljesen a tőke?

2. Valaki oly összegű alapítványt kíván tenni, hogy annak egy évi 4%-os kamataiból évenként egy iskola 10 legjobb tanulója legyen jutalmazható oly módon, hogy a 10 legjobb tanuló közül a legkevésbé jó 10 P, és minden további tanuló 5 P-vel nagyobb jutalmat nyerjen. Hány P-ről szóljon az alapítvány? Hány P jutalomban fog részesülni az iskola legjobb tanulója?

3. Két kockaalakú víztartó egy oly téglalap alappal bíró hasábalakú víztartóval akarnak helyettesíteni, melynek alapélei 40 és 50 cm hosszúak legyenek. Mily magas legyen ezen hasábalakú víztartó, ha a helyettesítendő egyik tartály egyik éle 55 cm, a másik kockaalakú víztartó ürtartalma 110.592 liter? Állapítsuk meg, hogy a hasábalakú víztartó elkészítéséhez mennyivel kevesebb vasbádog lemezre van szükség, mint a kockaalakú víztartó előállításához?

4. Valamely 3 m magasságú márványsírkő alapja szabályos négyzetalapú egyenes hasáb, melynek szélessége 1 m és magassága 0.75 m. E fölött olyan szabályos négyzetalapokkal bíró csonkagúla van, amelynek oldaléle 1.95 m, felső éle pedig 0.65 m; a csonkagúla fölött még az alapjával arra támaszkodó gúla van. Mily nagy a sírkő súlya, ha a márvány fajsúlya 2.7?

4. Német nyelvből.

1. *König Mathias*. Anschauungs-Unterricht. IV. Klasse.
2. *Unsere Gasse*. Anschauungs-Unterricht. III. Klasse.
3. *Der Hund*. Anschauungs-Unterricht. I. Klasse.
4. *Der Hof*. Anschauungs-Unterricht. II. Klasse.

6. képesítő vizsgálat elnökei.

A képesítő vizsgálat elnöke decemberben Madzsar Imre dr. főigazgató, júniusban Takács Béla kir. tanfelügyelő volt, akik mélyes megértéssel és meleg szeretettel vezették a vizsgálatokat.

Az egyházak részéről Koudela Géza dr. igazgató, Tiefenthaler József dr., Teller Frigyes dr., Haypál Béla dr., Gandy László dr. és Kirchnopf Gyula dr. voltak a vizsgálatra kiküldve.

XIII.

Gyakorlóiskola.

Gyakorlóiskolánk két tagozatu. Az egyik tagozatban az I—IV., a másikban a III—VI. osztály van. Az I—IV. tagozatot Drozdy Gyula, a III—VI.-at pedig Szalatsy Richárd vezette.

A beiratásokat június hó 27-én tartottuk. A tanítás szeptember hó 3-án kezdődött s június hó 16-án záróvizsgálattal végződött. A tanítás az 1925. évi 1467. számú rendelettel kiadott népiskolai tanterv szellemében történt.

Gyermekeink magaviselete, szorgalma, tanulmányi előmenetele kifogástalan volt. Betegség miatt hosszabb-rövidebb ideig tartó mulasztások történtek ugyan, de az egészségi állapot mégis kielégítőnek mondható.

Az iskolai ünnepélyeket részint a tanítónövendékekkel közösen, részint külön tartottuk meg. Az alkohol káros hatásával január hó 31-én kétórás tanítás keretében foglalkoztunk. A madarak és fák napját május hó 14-én ünnepélyes keretek között tartottuk meg.

Gyakorlóiskolánkban, a tanítónövendékeken kívül, a tanítóképző-intézeti tanárjelöltek is tanítottak s a gyakorlóiskolai tanítói állásokra pályázó tanítók kötelező próbatanításai is itt folytak le.

Gyakorlóiskolánk V—VI. osztályának tanulói rendkívül szegény szülők gyermekei. Ezért intézetünk módokat keresett e tanulók anyagi támogatására. Budapest Székesfőváros Tanácsa 7 drb fiúinget, 7 drb alsónadrágot, 2 drb leányfehérneműt, 1 télikabátot, 4 fűzőtönnyt, 2 pár cipőt, 2 pár harisnyát adományozott tanulóinknak, ezenkívül 8 gyermek kapott új cipőtalpat s 8 tanulónkat viszi nyaralni.

A Budapesti áll. tanítóképző-intézeti Iskolatársak Egyesületének igazgató választmányát is hálás köszönet illeti, amiért karácsonykor 65 P értékben 8 pár harisnyát, 6 drb fehérneműt, 2 pár cipőt és 7 drb könyvet adományozott tanulóinknak.

1. A gyak. isk. tanulók névsora.

I. oszt.

Binder Jenő
Jauernik Ernő
Kertész Gizella
Koch Márta
Clementis Zsuzsanna
Lencz József
Lendvay Julianna Klotild
Major Ferenc
Nemessányi Zoltán
Reichard Gyula
Rorárius Katalin
Zalai György

II. oszt.

Bergmann István
Csapó György
Czerman Gizella
Feymann László
Gregus Pál
Gyürky Antal
Homonnay Farkas
Lázár Egon
Lux Emil
Mensáros Andor
Mück Ervin
Névery Livia
Sabilhe de Sharif
Ruszkó István

III. oszt.

Benedek Miklós
Campen Brunó
Demel Alexandra
Eggenberger Csépai Márta
Farkas Márta
Horváth József
Jauernik Viktor
Kató István
Kertész Éva
Lipner Imre
Maier Mercedes
Németh Sándor
Novakovszky Edit

Petrik Zoltán
Rázsó Kázmér
Remsey Viktória
Remethey Fülepp Judit
Rosconi Hedvig
Szabó Ilona
Szende Béla
Váradi János

IV. oszt.

Bach Erzsébet
Beleznay M. Irén
Fischer István
Fischof Klára
Frank Erzsébet
Gomperz László
Gruber István
Halász Béla
Karácsonyi Alajos
Kiss Valéria
Kollmann Márton
Ludvig Sándor
Molnár István
Marton Ilona
Remsey Attila
Rorárius Zoltán
Ruszkó Aurél
Szabó Klára
Varju Ilona
Ujlaki Endre

V. oszt.

Baswald József
Brancig István
Halász Agoston
Hausler István
Herzl Gyula
Krepecz János

VI. oszt.

Fischer Agoston
Horváth Ferenc
Janovszky József
Kuves Ferenc
Uramovszky János

2. A gyakorló isk. tanulók statisztikai adatai.

OSZTÁLY	Beiratkozott		Kimaradt		Vizsgát tett		Nem szerint		Előmenetel szerint							Vallás szerint							Anyai nyelv szerint.		Szülők foglalkozása szerint				
	Fiú	Leány	Kitünő	Jeles	Jó	Elégséges	Nem osztályozható	R. kath.	Ref.	Ág. h. ev.	Izr.	Mohamedán	Baptista	Magyar	Tisztviselő	Katona	Iparos, kereskedő	Tanár, tanító	Más										
I.	12	—	12	7	5	9	2	1	—	10	1	1	—	12	11	—	—	1	—										
II.	14	—	14	11	3	11	3	—	—	10	1	2	—	14	9	2	1	2	—										
III.	21	—	21	11	10	12	6	3	—	15	2	3	—	21	13	1	2	4	1										
IV.	20	—	20	12	8	12	4	3	1	13	4	1	2	20	13	2	3	2	—										
V.	9	2	7	7	—	—	1	4	1	6	1	—	—	6	—	—	5	—	2										
VI.	5	—	5	5	—	2	1	1	—	3	2	—	—	5	—	—	4	—	1										

XIV.

Apponyi Kollégium.

Az idén teljesedett a tanítóképző-intézeti tanárok nagy többségének óhaja. A tanítóképző-intézeti tanárjelöltek szorosabb kapcsolatba jutottak leendő munkahelyükkel: a tanítóképzővel. Eddig az »Apponyi Kollégium« a polg. isk. tanárképző főiskolával volt kapcsolatos. A múlt évben a főiskola Szegedre költözött, a Kollégium azonban a fővárosban maradt és átmenetileg az Eötvös Kollégiumban, illetőleg intézetünkben kapott otthont. A másodéves hallgatók az Eötvös Kollégiumban, az első évesek pedig intézetünkben nyertek elhelyezést.

Az elsőéves beltagok intézetünk egyik szobájában laktak és a köztartás asztalán étkeztek. Elhelyezésük — dacára, hogy intézetünk erre a célra nincs megfelelően berendezkedve — meglehetősen jó, biztosítja azt a kényelmet, amelyet egyetemi tanulmányai sikeres folytatása megkíván. Hasonlóképpen a másodéveseké.

Reméljük, hogy a jövőben a tanárjelölteknek nemcsak egy része, hanem mindnyájan intézetünkben fognak lakni és így intenzívebbé tehetjük a gyakorlati kiképzést.

A jelöltek elméleti tanulmányaikat részben az egyetemen folytatják, részben pedig a Kollégium szakvezető tanárait hallgatják.

A Kollégium szakvezető tanárai 1928—29-ben a következők voltak:

1. Dékány István (filozófia).
2. Éber Rezső (fizika, matematika).
3. Frank Antal dr. (pedagógia).
4. Gulden Jenő dr. (hegedű).
5. Gyulai Ágost dr. (magyar, német, latin).
6. Kádár Levente dr. (közgazdaságtan).
7. Koszó János dr. (német nyelv).
8. Madzsar Imre dr. (történelem).
9. Quint József (pedagógia).
10. Stankó Béla (zene módszer).
11. Zalánfi Aladár (zene).
12. Zsirai Miklós (magyar nyelv).

A Kollégium tagjai és didaktikai gyakorlataik.

Sorszám	N é v	Egyetemi tanulmányai		Évfolyam	Vezető tanárok	Jegyzet
		Főtárgy	Melléktárgy			
1	Bartók Miklós	magyar nyelv	történelem	II.	{ Németh Sándor	beltag
2	Bárdos György	ének, zene	—	I.	{ Mesterházy Jenő	kültag
3	Cser János	(filozófia (pedagógia)	—	II.	{ Quint József	beltag
4	Galló Pál	történelem	magyar nyelv	I.	{ Frank Antal dr.	beltag
5	Jankovits Miklós	(filozófia (pedagógia)	—	II.	{ Váradi József	beltag
6	Jurassa E. Medárd	természettan	mennyiségtan	I.	{ Nagy Ferenc	beltag
7	Králik Jenő	ének, zene	—	I.	{ Mesterházy Jenő	kültag
8	Lenkei István	német	magyar nyelv	I.	{ Quint József	kültag
9	Móricz István	mennyiségtan	természettan	I.	{ Lux Gyula	beltag
10	Szakál János	(filozófia (pedagógia)	—	II.	{ Németh Sándor	beltag
11	Vikár Sándor	ének, zene	—	I.	{ Éber Rezső	kültag

A gyakorlati kiképzést intézetünkben nyerik a tanárjelöltek. Az elsőévesek hospitálnak és módszeres megbeszéléseket tartanak, a másodévesek pedig gyakorlati tanítást végeznek.

XV.

Értesítés a következő iskolai évre.

A javító vizsgálatok szept. 2-án reggel 8 órakor kezdődnek.
Beiratkozás szept. 4-én reggel 8 órakor.

Az iskolaév ünnepélyes megnyitása szept. 5-én lesz.

Fizetendő díjak:

Házalap	2.— P	Önképzőköri díj	1.— P
Beiratási díj	1.50 P	Butorhasználati díj	4.— P
Betegápolási díj	4.— P	Épületfenntartási díj	20.— P
Kirándulási díj	1.50 P	Fűtési díj	7.— P
Kézimunka díj	4.— P	Segítőegyesületi díj	3.— P
Értesítő díj	3.— P	Mozidíj	2.24 P
Abstinens-egyesületi díj	—50 P	Igazolványdíj	2.— P
Ifj. könyvtáridíj	1.50 P	Szalmazsák (csak bentla-	
Táncdíj (nem kötelező)	10.— P	kónak)	8.— P
Sportkör	2.40 P	Ágyterítő (csak bentlakónak)	25.— P

A bentlakók közül a féldíjasok havi 22 pengő, az egész díjfizetők havi 44 pengő köztartási díjat fizetnek be. A szeptember és október havi köztartási díj a beíráskor egyszerre, a többi részlet minden hó 10-ig előre fizetendő be. A kintlakó ebédsejlyesek havi 8 pengőt, a fizető ebédesek havi 18 pengőt fizetnek be ugyancsak minden hó 10-ig. Valamennyi bentélkező főzőedénykoptatás (evőeszköz-díj) címén a beíráskor 3 pengőt fizet.

A bentlakók hozzanak magukkal legalább 2 rend ruhát, 1 télikabátot, 2 pár cipőt, 6 pár fehéreneműt, 3 hálóinget, 4 törülközőt, 6 pár harisnyát, 10 zsebkendőt, 3 ágylepedőt, 1 vánkost 2 huzattal, 1 téli takarót vagy dunyhát 2 huzattal, 1 hátszemélyes abroszt, 2 asztalkendőt, 2 poharat, 1 fogkefét, 1 fésűt, 1 ruhakefét, 1 pár hálópapucsot és cipőtisztító felszerelést. Minden fehéreneműbe bejegyzendő (szines fonállal vagy kimoshatatlan tintával) a ruhaszáma:..... Az elsőéves bentlakók kötelesek egyforma terítékek beszerzésére a beíráskor 3.50 pengőt befizetni. Az intézetből való kilépéskor a terítéket mindenki magával viszi.

Fogazatát mindenki hozza rendbe és szemüvegről gondoskodjanak, akiknek kell.

A zenéből egy hangszer, a hegedű vagy a zongora, illetőleg a harmónium tanulása kötelező. Aki második hangszer, egyházi éneket vagy zenét akar tanulni vagy német, illetőleg tót nyelvben akarja magát továbbképezni, hogy az V. év végén más ajku népiskolában való tanításra is szerezhessen képesítést, ezt az év elején írásban kell kérnie. A nyelvoktatás ingyenes, a zeneoktatásért havi 1 P, az egyházi ének- és zeneoktatásért havi 2 P fizetendő hangszerre és hangjegyekre.

Az intézeti házi szabályok értelmében mindenki köteles az előírt tankönyveket és tanítási eszközöket legkésőbb szeptember hó 15-ig beszerezni. Senki könyveit el nem adhatja, mástól régi könyvet nem vásárolhat.

**A budapesti I. ker., állami tanítóképző-intézetben
az 1929—30. tanévben használandó iskolakönyvek
jegyzéke.**

I. osztály.

- Dr. Pokorny*: Polgári iskolai biblia.
Bányai: Bibliaismertetés.
Pálffy-Bereczky: Egyháztörténet.
Sarudy: Magyar nyelvtan.
Magyar stilisztika.
Lux: Német nyelvkönyv.
Madai-Mesterházy: Egyetemes történelem I.
Fodor: Földrajz tanítóképzők részére.
Jaloveszky-Koch: Szervetlen kémia.
Móczár-Török: Gazdasági ismeretek.
Sztankó: Énekiskola I.
Zoltai: v. *Chovan*: Zongoraiskola I.
Zoltai: Hegedűiskola I.

II. osztály.

- Dr. Pokorny*: Keresztény kath. hittan.
Bányai: Biblia ismertetés.
Pálffy-Bereczky: Egyháztörténet.
Quint: Testi élet.
Sarudy: Szerkesztéstan és retorika.
Lux Gyula: Német nyelvkönyv II.
Dr. Mika-Dr. Marczinkó: Egyetemes történelem II. III. kötet.
Fodor Ferenc: Földrajz II. o. számára.
Móczár: Növénytan.
Móczár-Török: Gazdaságtan.
Sztankó Béla: Énekiskola II.
Kovács: Orgonaiskola.
Zoltai: Hegedűiskola I.

III. osztály.

- Matuska*: Erkölcstan.
Révész: Kereszténység története.
Pálffy-Bereczky: Az egyetemes keresztény egyház története.
Kornis: Lélektan és logika.
Sarudy: Poétika.
Schuster-Nory: Német tankönyv III.
Farkas: Egyetemes történet.
Dr. Fodor Ferenc: Magyarország földrajza.
Móczár: Állattan.
Jaloveczky: *Koch*: Geologia.
Éber: Fizika.
Kovács: Orgonaiskola.
Bloch: Hegedűiskola I.

IV. osztály.

- Aubermann*: Kath. egyháztörténet.
Révész: A magy. protestantizmus tört.
Bereczky: Az egyet. ker. egyh. tört. és a magy. ev. egyh. tört.
Weszely: Nevelés- és tanítástan.
Sarudy: A magy. nemz. irod. tört.
Szinnyei: A magyar nyelv.
Schuster-Nory: Német tankönyv IV.
Gáspár: Deutsches Lesebuch für die IV. Klasse.
Farkas: Magyar nemzet történte.
Dr. Fodor Ferenc: Vezérkönyv a földrajz tanításához.
Thissing Gy.: Budapest részletes kalauza.
A növendékek fele a Fodor, másik fele a Th. könyvet veszi meg.
Jaloveczky-Koch: Szerves kémia.
Kovács: Fizika.
Kovács: Orgonaiskola.
Zöld: Népiskolai énekek harm. kísérettel.
Bloch: Hegedűiskola III.

V. osztály.

- Dr. Magdics*: Hitelemzéstán.
Dr. Makkay: Kegyelemből hit által.
Dr. Szelényi: Keresztény világnézet.
Batiszfalvy-Bereczky: Bibliaolvasás.
Frank-Németh: Neveléstörténet.
Várad: Iskolaszervezetan.
Sarudy: A magy. nemz. irod. története.
Goethe-Wéber: Hermann u. Dorothea.
Schiller: Wilhelm Tell.
Dr. Horn József: Alkotmánytan.
Quint-Jaloveczky: Egészségtan.
Dr. Horn József: Közgazdaságtan.
Kovács: Orgonaiskola.
Zöld: Népiskolai énekek harm. kísérettel.
Bloch: Hegedűiskola IV.

